

Naročnina listu: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četrt leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inzerati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uradništvo in upravištvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklame so poštnine proste. — Telefon št. 2.

III. številka.

Maribor, dne 5. oktobra 1931.

Letnik XIII.

Antanta in mi.

Ugro za Skader smo srečno izgubili in sedaj nam antanta meri in določa meje napram Albaniji, ki gotovo ne bodo delale izjeme v neprestanih neuspehih naše zunanje politike. Razburjenje in ogorčenje v beograjskih krogih je veliko, ni pa naperjeno proti strani, ki nam je brezdvomno največ škodovala na zunanji. Če „Balkan“ konstatira velike in hude neuspehe naše zunanje politike, se vedno strašno razjezi in grozi antanti, da bo izgubila naše simpatije (!) in da si bomo poiskali drugo orijentacijo. Ta jeza in ta ton je zopet velika nespretnost, ki nam nikakor ne more koristiti. Prvič antanta ni eden subjekt, temveč v njej so močne države: Angleska, Francoska in Italija in sedaj gre samo zato, katera od teh nam je prijazna in katera nam je nasprotna. S francoskim prijateljstvom so se beograjski politiki že dovolj bahali in lahko tudi s ponosom kažejo na razna odlikovanja, kakor na red Castne legije policajministra Pribičevića, odlikovanje mesta Beograda in na celo vrsto večjih in manjših svetinj in križcev. Z ordenskim leskom in bleskom francoska naklonjenost res ni varčevala in povrh je dala še marsikak profi beograjskim poročilcem za „malo“ protiuslugo seveda, ki obstoji v tem, da se najgrši francoski kapitalisti in spekulanti nemoteno kretajo po naši državi ter jo na najsebičnejši način eksploatirajo.

To prijateljstvo — med francoskimi in srbskimi spekulanti namreč — je na vsak način neoporečljivo, če je pa za državo koristno, je pa drugo in prav končljivo vprašanje.

Z Angleži nimamo prijateljstva in še celo s kapitalisti in spekulanti ne, ki na balkanskem terenu ne vidijo prave atrakcije za svoj kapital. Z njimi torej ni nič, še manj pa z Italijani in tako imamo pri celi antanti razven francoskega dvoumnega in spekulativnega prijateljstva samo več ali manj odkrito mržnjo in nezaupanje.

To smo srečno dosegli po bizantinskih terorističnih in sebičnih metodah naših vladinovcev, ker je vendar več kot jasno in naravno, da vlada, ki vodi slabo in derutno notranjo politiko, ne more voditi dobre in uspešne zunanje politike.

Naš današnji režim vodi svojo politiko proti ogromni narodni večini, zato pa ne more uspevati v zunanji politiki. Bilo bi nujno potrebno, da pade, ker se vendar vidi, da v vseh smereh državnega življenja ne prinaša drugega, kot ogromno škodo in slab kr dit države.

Policajska knjižica.

Ravno ob času, ko so vladinovi začeli koketirati s socialisti-ministeriali in ko so podkupljeni „neodvisni“ listi začeli po Beogradu sestavljati vladne recepte, po katerih bi bilo dobro Pašič—Pribičevićovo vlado podkrepiti s socialističnim sodelovanjem Korač—Lapčevićeve grupe, je naperila policajdemokracija najtežje udarce proti delavskemu razredu. Od dneva do dneva silnejši eksploataciji od strani delodajalcev, se je pridružila najreakcionarnejša policajska kontrola, ki postavlja delavstvo izven zakona — za državljane devetega reda z velikimi dolžnostmi, a brez vseh državljan-skih pravic. Ze zadnjič enkrat smo poročali, da se je delavska knjižica spremenila v pravo pravcato „policajsko knjižico“, kakoršna je bila poprej v rabi za kontrolo prostitucij po javnih in evidentnih vlačug po privatnih hišah.

Te so sedaj brez prave kontrole, raznim potepuhom, goljuhom in sleparjem se danes ne posvečuje dosti pozornosti, zlasti, če so boljše oblečeni in se gibljejo v boljših krogih, policijske bukvice so pa ostale in upotre-

bljavljajo se za delavsko kontrolo, to je za uklepanje v jarem popolne odvisnosti od raznih brutalnih izkoriščevalcev in od milosti in nemilosti posameznih policijskih organov.

Ta policijska kontrola, ki se je začela v Beogradu in gotovo ne bo samo v Beogradu ostala, tepta cinično in brezobzirno vsa ustavna določila o osebnosti in o svobodi dela in profesije ter s tem dokumentira vso korupcijo in nasilnost policajdemokratskega režima, ki proglašja posamezne opozicijske stranke in pavšalno ves delavski razred za „vogelrei“, za parije, nad katerimi se lahko vsak znaša in izpsuje.

Za primer, evo doslovne opombe iz te famozne „delavske“ knjižice:

„Delavska knjižica se izdaje kvalificiranemu in nekvalificiranemu delavstvu na podlagi potrdila pristojne občinske oblasti o politični zanesljivosti in dobrem vedenju ter velja kot dovoljenje za vstop v službo in za bivanje v Beogradu. Vsak delavec, ki dobi delavsko knjižico, je primoran, poiskati si v treh dneh delo, če ga ne dobi, pa takoj zapustiti mesto.“

Kakor smo že poročali, vodi to knjigo poslodajalec v sporazumu s policijo pristojnega revirja, ki beleži v knjigo tudi vse morebitne policijske in sodnijske kazni in vojaško službovanje delavca. Poslodajalčeve ocene policija potrjuje, ali jih pa s kakim dodatkom tudi spremeni in tako potu delavec naokrog kot pravi policijski sumljivec ali obsojenec, policijska knjiga, vedne prijave in odjave na policiji, ga pred celim svetom označujejo kot nevarno zver, ki potrebuje največje kontrole in jeklenih verig. S tem so delavstvo pavšalno ožigosali z žigom „politične nezanesljivosti“, — kar se doslej še v nobeni državi ni zgodilo.

S to odredbo se je pokazala vsa perfidnost policajdemokracije, ki se po svojih eksponentih s Pribičevićem in Kukovecem na čelu postavlja na pravo teroristično stališče proti vsem določilom ustave. Vsi vemo, da je produkcija slaba, da celo pada po sebičnih na kanah in diletantizmu vodilnih spekulativnih od dne do dne, policijska knjižica pa zahteva, da si delavec v treh (!) dneh najde službo. Velik del vsega posla po mestih je sezonski in delavci so si doslej sami uredili izmenjavo vdelu, da lahko vsi, kakor pač gre, prebijajo mrtvo sezono. Ustava govori o zavarovanju brezposelnih in bolnih, policija pa vse to prevrže ter delavce, ki v treh dneh ne najdejo dela in v treh dneh, ko delo zapustijo, izganja z družino vred iz mesta.

Kam naj gre? Iz kraja v kraj, iz mesta do mesta in povsod samo za tri dni!? Nomadi, cigani imajo mnogo boljše; najdejo si hosto ali pašnik in ostanejo, dokler se jim poljubi.

Skandal vseh skandalov, socialdemokratskih voditeljev pa ni nikjer, da bi proti temu nastopili. Prej, dokler je obstajala komunistična stranka so se do hripavosti in onemoglosti razburjali proti njej, vse golide blata so izpraznili, — danes pa molče čakajo, da jim dobrodošli teror prižene ves proletarijat kot „Stimmvieh“ za prospeh raznih političnih spekulativnih megalomanov.

Nejasnosti vedno več.

Ze zadnjič smo poročali, da vlada nalašč ali pa po nerodnosti s vso mogočo, naravnost brezprimerno nejasnostjo obdaja kraljevo bivanje v tu tlini. Vladna poročila so vedno bolj poluradnega značaja in nikdar ne demantirajo, kar so prejšnji dan v jako čudni, nelogični zvezi poročali.

Zadnji čas je kralj neprestano tik pred svojim povratkom, — Pašič pa tik pred svojim odhodom v Pariz, da ga informira in da z njim reši to in ono vprašanje. Ta obljubljen povratek in obljubljen odhod nista v nobeni

pravi zvezi, pa to nič ne de, ker smo raznega profistolva že itak dovolj vajeni. Pred par dnevi se je dejalo, da gre Pašič h kralju radi nujnega vprašanja prestolonasledstva, sedaj pa čujemo, da je ministrski svet to vprašanje že sam uredil in da bo prestolonaslednik princ Pavle, sin Arseno, brata pok. kralja Petra, ki je po Ciova ričevem mnenju edini, rednim potom izšolan srbski princ. Njegova kandidatura za prestolonasledstvo se je že pred meseci tolmačila kot gotova stvar. Ministrski svet je to vprašanje sedaj končno pretresel in sedaj se nam vrine vprašanje, zakaj je malo poprej vlada lansirala vest, da mora Pašič baš radi tega vprašanja v Pariz. Čudno, čudno poročevanje, ki je izzvalo že razne, nam ne ravno dobro došle komentarje v tujih listih. Vidi se, da vlada ne pozna jasnosti in da ne čuti nobene potrebe po njej. Na temno zamotanost so se tudi beograjski listi navadili, „Pravda“ na primer citira pri svojih poročilih o kraljevem stanju — privatnega dopisnika iz Pariza in se niti ne spomni, da bi za taka poročila bila edinole vlada kompetentna in celo dolžna, da jasno informira javnost.

Sedaj zopet „Balkan“ naznanja kraljev prihod, ker je eden izmed njegovih zdravnikov (!) javil svoji družini, naj mu ne pošlje več pisem v Pariz, ker se namerava kmalu vrniti.

Tako je torej poročevanje! Ministrski svet drži kraljevsko oblast prav trdno v pesteh, zavla vse v gosto me glo nejasnosti, beograjska žurnalisti-ka pa okrog privatnikov v Parizu in okrog zdravniških družin v Beogradu lovi „izvirna poročila“, da je kralj na povratku.

Samo doma Jugoslovani.

Vladinovi, radikali kakor demokrati si nadevajo napram Hrvatom in Slovencem krinko jugoslovanstva, da prikrijejo velesrbsko hegemonijo. Srbska radikalna stranka se je prekrstila v „narodno radikalno stranko Srbov, Hrvatov n Slovencev“, demokrati pa že od nekdanj zagotavljajo prečanskemu svetu, da hočejo ustvariti enotno Jugoslavijo, med tem ko v praksi vsak dan delajo na tem, da bi se slovenska in hrvatska individualnost v vseh smereh javnega življenja zamenjala s srbsko.

Na vodilnih mestih srbske politike so že od nekdanj osebnosti, ki poznajo in zastopajo samo velesrbsko idejo in tem ljudem se je peščica demokratov iz Hrvatske in Slovenije pridružila z zatrjevanjem, da so edini pravi zastopnik slovenskega in hrvatskega življa, vse drugo pa separatistične smeti. Ti prečanski demokrati so začeli graditi svojo moč in gospostvo na razdorju med Srbi na eni in Slovenci in Hrvati na drugi strani ter so zastavili vse svoje sile, da ta razdor poglobijo in da z največjo demagogijo in z lažnjivim poročanjem svojih listov oslikajo srbski javnosti drugo slovensko in hrvatske stranke kot največji separatizem in izvor vseh protidržavnih in protijugoslovanskih naklepov.

Med družbo velesrbskih, radikalnih kakor demokratskih politikov so našli odprta ušesa, ker je v tej družbi tudi spekulativno, profitarstvo nagnenje tako veliko, da ne izbira sredstev za cilj popolnega podjarmljenja hrvatskega in slovenskega življa, ki jim je po svoji kulturi in smotreni agilitnosti nevaren pri raznih spekulativnih aspiracijah. S srbsko širšo javnostjo imajo vodilne politične glave prav lahek posel, ker jim talminteligence med narodom že od nekdanj pripravljala teren. Narodno „vaspitanje“, to je naobrazba, temelji na historičnih „činjenicah“ po proslavljenih Čokorilovskih vzorih. Za primer naj služi sledeča, ki je ravno pripravna, da pokaže, kako lahko je srbsko javnost

razvneti in razburiti proti prečanom: „Srbi smo imeli nekdanj v posesti tudi vse kraje in pokrajine današnje Slovenije in Hrvatske, od Vardarja do Drave je živel enoten srbski narod, gori smo imeli za sosede Svabe in Madžare, doli pa Turke. Srbi današnje Slovenije in Hrvatske so se s svojimi sosedi vedno bolj bratili, nazadnje so se celo po „švabsko“ prekrstili, mi pravi Srbi iz Srbije pa smo se hrabro bojevali s Turki in smo tudi pravi Srbijanci ostali.“

Naravno je, da iz takih naukov izvira pri Srbijancih nekaka osetna želja, ki se skuša udeležiti proti „popačenemu srbstvu“ iz prečanskega sveta. V pravi osvobodilni pozi stoji da nes veliko število raznih divjaško navdahnjenih elementov po južni Srbiji napram muslimanskemu prebivalstvu in rezultate tega „vaspitanja“ vidimo v nepretrgani vrsti krvavih dogodkov skozi ves čas od ujedinjenja ali osvobojenja.

Proti nam se izigrava poza osvoboditeljev in če se ljudje, ki niso v državotvornih strankah, čez to in ono pritožujejo, je vedno izgovor pri roki, da je „osvoboditelj“ lahko tudi robat in da ima vse pravice, pograbi koga tudi s trdo pestjo za vrat.

Naši demokrati s svojim privetkom in na novo vzkliči „narodni“ radikali hočejo imeti oblast in pa občinstvo. Pred občinstvom nastopajo kot Jugoslovani, ki obsojajo vsak separatizem, torej tudi srbski, med beograjskimi politiki pa niti ne črhnejo o jugoslovanstvu ter na vse kriplje delajo za centralizem, ki seveda izključuje jugoslovanstvo, ker nosi srbsko hegemonijo.

O tem ni treba teoretičnih razprav, ker imamo za seboj dve leti prakse in Pribičevićevega dela in ker do dna duše poznamo razne državotvornike od „preka“, ki so že tako pokvarjeni in cinični, da govorijo beograjskim prvakom: „Cim manj nas je, tem več smo vredni. Dajte nam zato oblast, da druge spreobrnemo in spokorimo“.

Povsod napredujejo.

Pred vojno so bili liberalci — ali naprednjaki, da se je slišalo lepše. Jedli, pili in plesali so na enkratni narodni spasi, po svojih glasilih pa mazali osebne in farsovske gonje. Med vojno so se skrili kot ščurki in čakali v strahu in trepetu, dokler se niso sami vpregli v voz, na katerem je sedel dr. Korošec z jugoslovansko deklaracijo. Po prevratu so po milostni popustljivosti SLS zlezli v pokrajinsko in osrednjo vlado — postali so demokrati. Gnoj z lopato se je znašel v Beogradu, ujedinili so se v sol in hrbtnico kraljevine ter se proglasili za JDS cele države od Piškopeje do zadnje porske vasice.

Kot JDS so se lotili tesanja korit, izvozničarstva ter vsestranske korupcije n terorizma. Večina naše inteligence je začela kriviti svojo hrbtnico ter pripogibala svoja kolena pred JDS zlatim teletom. Dobrot demokratskega zlatega teleta so postali v obilni meri deležni ravno najbolj brezvesti, drzni ter duševno najbolj kratko prištrizeni demokrati. Baš preveč enostransko koritarstvo, ki ga je uganjala JDS kmalu po ujedinjenju s Srbi in Hrvati, je povzročila secesijo NSS.

Po konstituantnih volitvah in po sklenjenem koruznem zakonu z radikali, se je proglasila JDS ne samo kot sol in hrbtnica, ampak kot edino državotvoren element, ki se mora v obrambo države (rečte JDS) posluževati najostudnejše osebne gonje, koritarstva, korupcije, teptanja zakonov, ustave in svobode vseh onih, ki mislijo, čutijo in delajo poštenje od demokratov.

Firma demokratske državotvornosti in terorizma je rodila resnične in izmišljene atentate, izpraznila držav-

ne blagajne, skrahirala valuto in streznila radikale, ki so začeli kazati — JDS roge.

Spor v koruznem zakonu med demokracijo in radikali je postal tako oster, da so se njegove posledice pokazale celo v Sloveniji in rodile novo firmo naše napredne inteligence — slovenske radikale. Demokratski kožuhi se tako hitro pretvarjajo v radikalne med slovi, inteligenco, da pride 26. oktobra v Slovenijo minister dr. Kukovec štet značaje, če je še sploh kateri.

Pred vojno liberalce veseljak, med vojno strahopetni ščurek, po prevratu demokrat, potem JDSar, narodni socialist in danes radikal — v tem je fotografija značajnosti naše slovenske inteligence naprednega mišljenja, od katere bi se naj naš proletarski narod učil državotvornosti. Hvala Bogu, da sta pri nas Slovenih kmet in delavec sto in stokrat bolj značajna od kortsarsko korumpirane napredne inteligence, jej obračata hrbet in sta se upredelila v stranke, ki niso arena za spreminjanje firm. In baš stranke našega, še precej nepokvarjenega proletarijata, se vedno bolj zblizujejo v oči gled korupciji in terorju od strani inteligence in bodo po prihodnjih volitvah tvorile blok, ki bo našo od SHS inteligentov zavoženo državo dvignil v političnem in gospodarsko-finančnem oziru. Ravno pod sedanjim režimom, ko nima naš jugoslovanski kmetško-delavski proletarijat nobene odločilne besede, ampak sama bremena, bedo, pokorščino in nasilje, se bodo iz tega našega toptanega proletarijata dvignili možje, ki bodo postali res vse, hrbtenica in edino državotvorni element v naši državi. Da bo enkrat konec tega večnega menjavanja političnih firm pri naši skvarjeni inteligenci, konec pa tudi konitarske, korupcije, terorističnega nasilja in počasnega drčanja navzdol z našo državo, dajte besedo proletarijatu — razpišite volitve. Čim bolj bodo odlašali naši vladinoviči z volitvami, tem večji bo prepad med koritarskim in kot trstika vihravim inteligentom na eni in proletarijatom na drugi strani, ki se bo po skrajno razdraženi potrpežljivosti spomnil na ministrski recept dr. Kukovca o samopomoči.

Delo — predpogoj državne konsolidacije.

Naša „demokratična“ država se polagoma izpreminja v zrcalo, iz katerega se nam režijo: strankarska korupcija, poročništvo, od izvestnih krogov podpihovan nacijski izjem. V zraku, ki ugaja tem rastočim rastlinam, pa iskrena in prava demokracija ne more uspevati. Politična morala je zastrupljena. Od ministra do policijskega pandurja je birokracija trdno uverjena, da je obstoj države v resni nevarnosti, ako se znajde človek, ki v javnosti kritikuje nevdružnost zadnjih mesecev. Balkanska mentaliteta je stopila preko Save in Drine. Stopila je na „okopirani teritoriji“, se polastila „ratnega plena“ in ga skrbno zastražila. O Srbiji je znano, da so dobri seljaci in še boljši vojniki. Srbin se navdušuje ob igranju kola in pevanju junaških pesmi Kraljeviča Marka. — Junaki, prijatelji puške pa nimajo smisla za — delo. V okolici Smedereva so se možje prstovoljno zbirali, „da udarijo na Reko in uničijo D' Annunzija“. Bolgarska mentaliteta se znatno razlikuje od srbske. Bolgar je delaven človek, jako štedljiv in racionalen gospodar. Srbi so k večjemu lokavi trgovci. Za velikopoteznosti niso nikdar imeli smisla. In srbski element je v naši centralistični državi — vodilni faktor. Veliki obrati, ki jih je naša država vzela v upravo, so v treh letih njene obstanka postali velika žarišča nerednosti, korupcije in nazadovanja. Krasen primer nam nudi posestvo Belje, last bivšega Erzherzoga Friedricha. To posestvo je pred preobratom vrglo mesečnih dohodkov v višini 50 milijonov kron. Vodstvo je bilo v izbornih, strokovnjaških rokah in tako je funkcioniralo vse od ekonomije do industrijskih obratov. Prišel je preobrat. Kvalificirano uradništvo so spodili preko mej, na izpraznjena mesta pa so postavili priganjače politič-

nihi strank brez vsake kvalifikacije. Posledice so se kmalu pokazale. Kronal pa so beograjski gospodje svojo sramoto s tem, da so postavili socijalističnega voditelja in bivšega trgovskega pomočnika Antona Kristana na ravnateljsko mesto. Naši državnični resnično nimajo nobene ljubezni do te države. Ako bi jo imeli vsaj trohico, bi morali z vsemi silami delovati za to, da si državna podjetja opomorejo sama na zeleno vejo.

V Nemčiji n. pr. je prevzela republikanska vlada 13 velikanskih drž. obratov, v katerih so proizvajali v vojnem času municijo in orožje. Sestavili so listo najboljših inženirjev in jim poverili vodstvo. Delo, ki so ga izvršili v teh obratih, je presenečilo. Tam, kjer so pred štirimi leti vrtali lopove, gradili tanke, podmorske čolne itd., izdelujejo danes motorne čolne, parnike, aparate, kemikalije, polništvu, avtomobile, itd. — torej popolna prilagoditev potrebam in duhu dobe, v katerem živimo. Nemčija je element neumornega dela! Republikanska Nemčija je zavrgla militaristične nazore raznih Hindenburgov in Ludendorfov med staro šaro. Oprijela se je dela, ki vodi v razmah, procvit in blagostanje. Vrgla se je v konkurenčno tekmo. Nemci so spoznali, da je silajno organizirana industrija vredna več nego ogromna in dobro oborožena armada velesile Francije. V svoji veliki ljubezni do dela je nemški narod res vsega obdovodovanja vreden. In to delo ni površno, saj je solidnost nemških proizvodov tako zaslovela po širnem svetu, da je Anglija v tej lastnosti iskala svoje razloge za oborožen nastop proti neljubi sosedu.

Na Balkanu je lenoba že od nekdaj zavzemala med lastnostmi narodov posebno vlogo. V naši državi na primer vidimo, da so Slovenci in Hrvati element dela. Velike industrije, kakor jo ima Nemčija, sicer nimamo, zato se pa pri nas razvijata veleobrt in mala industrija. V južnih delih države pa niti vedeli niso, da se pod plodovito zemljo širijo ogromne zaloge raznovrstnih rudnin. Srbom se niti sanjalo ni o kromovih rudnikih. Nemci so jih ob priliki okupacije leta 1915 izsledili in odnesli natančno izdelane geološke karte, na katerih so bile zarisane podzemne plasti.

Delo je predpogoj državne konsolidacije. Vse kričanje o „protidržavnih elementih“ ne zaleže prav ničesar. Nacijonalistični izbruhi nam več škodujejo nego koristijo. Merodajni činitelji naj bi se ob 12. uri zganili. Sedaj, ko stojimo pred finančnim in gospodarskim polomom, je potrebno, da tudi oni enkrat razmislijo o potrebi intenzivnega dela. „Besede mičejo, vzgled vlečejo“. Gospodje vladinoviči bi storili državi veliko uslugo ako bi tudi dejansko pokazali dobro voljo. In dobro voljo pogrešamo težje, nego polovičarska dejanja. Posnemaj te nemške državničke, gospodje radikali in demokrati, dokler je še čas! Bojimo se, da boste prepoznali . . .

Brezverstvo.

Troimenemu narodu preti nova nevarnost: prostožidarstvo. Ni še pretelko četrt leta, odkar so si ljubljanski „naprednjaki“ ustanovili v neki kavarni svojo malo „ložo“ (prostožidarska družba) in že je „Slov. Nar.“ dne 25. t. m. v kratki notici napovedoval ustanovitev „Teozofskega društva“. Prostožidarstvo, popolno brezverstvo ali ateizem je za vsak narod nekaj kvarljivega, še več: to je strup, ki podjeda itak trhli fundament današnje morale in človeške družbe sploh. Kdo je pahnul Rusijo v morje nezmernega trpljenja? Peščica ljudi, ki so smatrali verske dogme kot stare „predsodke“ in pridigovali ruskiemu narodu njih edino zveličavni evangelij krutega materializma. In danes ječi in stoka sodobna Rusija pod nezgnsnim režimom rdečih prostožidarjev.

Tudi v naši državi se širi kuga brezverstva, žal, da pod pokroviteljstvom vladnih krogov. Slovenci so bili od nekdaj verni ljudje in tako se je svobodomiselnost pričel še le v zadnjih desetletjih. Kljub temu pa še prostožidarstvo med Slovenci ni pridobilo na ferenu. Hrvati so si ustanavljali svoje prostožidarske lože že v drugi polovici XIX. st. Ute-

mejlila sta jih grofa Ivan Draškovič in Stjepan Niozky. Najbolj pa so se in se še danes klanjajo verski brezbriznosti, oziroma prostožidarstvu — Srbi. V krogih takozvani talmi-inteligence (o prvi inteligenci med Srbijanci razen maloštevilnih častnih izjem itak ne more biti govora), ki v svojem perverznom posnemanju francoske kulture in francoskega mišljenja vse preveč misli, da mora v naši državi prevladovati duh Voltaire-jev, je našla svobodna misel plodno polje. Srbijanski liberalizem je rodil atentatorje, propalce, ki jih obsoja vsa javnost. Razmahu prostožidarstva pa je v eminentni meri pripomoglo pravoslavje. Srbski talmi-inteligenci smatra vero kot institucijo, ki mora skrbeti za narodno disciplino in pokorščino pred zakoni. Pravoslavju je dana naloga, da širi smisel za tradicijo, dinastijo, državo, z eno besedo: ortodoksija je dobrodošlo orodje vladnih mogotcev.

Slovenski liberalizem je a priori podoben srbijskemu. V opičjem posnemanju namreč. Ker je belgrajska loža napovedala katolicizmu neizprosno boj, se je — naravno — zganila tudi Ljubljana. Da bi pa dobrim lahkovernežem olajšali plahe korake v prostožidarske lože, ustanavljajo teozofska društva. Ta društva in spiritalistično-okultistični krožki tvorijo prave, preko katerih dan za dnevom prestopajo malodušni oboževalci svobodne misli v — prostožidarstvo.

Kdor je motril predvojne dogodke tik pred vprizoritvijo petletne žaloigre človeštva, je opazil, da je borba materializma proti krščanstvu tistokrat dosegla svoj vrhunec. V interesu človeštva je, da izrumemo svobodno misel iz src današnje mlade generacije. — Sveta dolžnost slehernega katoličana Lodi: boj svobodomiselnosti!

Krščanski živeli Evrope se pripravlja na ustanovitev krščanske internacionale. Ta internacionala bo med narodi uveljavljala krščanski evangelij, medsebojne ljubezni. Lepa in zares veličastna je ta ideja! Ker je narodom v blagor, jo svobodomiselnost zaničuje in pobija. Prostožidarstvo in kapitalizem sta v svojih hoteh sorodna. Prostožidarstvo izvaja diktaturo nad dušami, kapitalizem pa nad telesi. Z uresnitvijo krščanske internacionale bo fronta proti diktaturi prostožidarstva sestavljena. Boj svobodomiselnosti kugi, to bodi dandanes geslo slehernega katoličana!

Gre za dobro ime.

Razni tuji spekulanti iščejo profit v naši državi ravno na isti način, kot nekaj španjski in portugalski pustolovci po novo odkriti Ameriki. Samo nekaj visokih poglavarjev dobijo z mastnimi darovi na svojo stran in stvar je gotova. Narodu se nameče pi sanih črepij za veliko bogastvo, katero se z največjo brezvestnostjo ropajo in krađe na vseh koncih in krajih.

Pri vseh razgovorih o podjetju „Omnium Serbe“ se soglasno naglašajo, da nam je fabrika vojaškega materiala neobhodno potrebna, ker imamo in potrebujemo zelo močno vojsko. O tej potrebi bi se dalo sicer dosti govoriti, pa naj bo za sedaj, pibiti hočemo samo to, kar iznaša beograjska „Republika“ kot novo senzacijo v tej spekulativni aferi.

Reparacijska komisija nam je hotela na račun vojne odškodnine dodeliti neko kompletno nemško tovarno orožja, ki bi potrebam našega militarizma popolnoma zadoščala, vlada je pa to dodelitev odbila, ker se je že tedaj bavila z ponudbo konzorcija „Omnium Serbe“ in ni hotela staviti zaprek visokostojemim profitarjem. V svoji strasti in pohlepnosti za dobičkom so naši vladinoviči opustili vse obzire in ne vedo, da se v najslabši luči kažejo zunanemu svetu.

Vedno enaka pesem o našem blagostanju in bogastvu postaja smešna, ker se na daleč vidi uničujoče delo diletantskih in umazano sebičnih rok. Zemlja je res bogata, v zakupu in pod upravo Amerikancev bi nosila mogoče milijarde, naši državni uravniki pa niso samo nesposobni, temveč, kar je še bolj žalostno, tudi strašno sebični požrešni spekulanti, ki ne pustijo stvari iz rok, dokler se da izmolziti še kolikaj profita.

Ekspozeji finančnega ministra kažejo vedno in vedno, kako krvavo bi

potrebovali simpatije in kredit cele Evrope, če se hočemo sploh izvleči iz brezdna težke krize, v katero smo zaskli po krivdi današnjega režima in vsled umazanih spekulacij beograjske porodice.

Kdo za boga, naj ima za nas kredit in simpatije, ko pa Pašič se to odklanja, kar se nam ponuja in kar nam pripada iz enostavnega razloga, da ima pred očmi samo nikdar polno malno svojega sina, za zgradbo novih hiš pripravne beograjske vogale in nikdar ne ugled in velike potrebe države!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Pašič ne potuje v Pariz z ustavnim poročilom h kralju, ampak bo obvestil o zanimivostih našega politike kralja pismenim potom.

Ministrski svet je odbral posebno komisijo, katero tvorijo ministri: Pribičević, Pucelj, Trifković in Spažo, ta komisija bo izdelala načrt za razmejitev kraljevine v oblasti.

Ministri so se tudi pogovarjali o albanskem vprašanju, radi katerega so poslali posebno noto v Pariz vrhovnemu svetu.

Konstituantni minister Trifković je že izdelal novi volilni zakon.

Zakonodajni odbor si je izbral ožji odbor pod predsedstvom Ljube Jovanoviča, ki bo proučeval zakonske predloge. Zakonodajni odbor se je nato še pečal z uredbami ministrstva saobračaja o izenačenju čina in napredovanja železniških nameščencev. Odbor je sklenil pozvati vlado, da predloži zakonsko odredbo za uradnike ter nameščence vseh strok državne uprave z enotnimi načeli.

Naša in romunska razmejitvena komisija ste se med seboj sporazumeli in se bo začelo takoj s podrobnostmi razmejitve, ko še bo dosežen tozadevni sporazum med našo in romunsko vlado.

Ob albanski meji se sedaj ni vzpostavljena demarkacijska črta, ker so se umaknile naše čete vsled aprovizacijskih težkoč na Crni Drin.

ITALIJA.

Po celi Julijskij Benečiji je izbruhnila splošna delavska stavka. E-dini železničarji še delajo, ker čakajo strajkarskih navodil iz Rima. Najbolj je vsled delavske stavke prizadeto mesto Trst, kjer mrgoli policije in vojaštva, a stavka pridobiva vedno bolj na dimenziji.

MADZARSKA.

Vrhovni svet vedno grozi Madzarom, da morajo tekom 10 dni izvesti izpraznitve Zapadne Madzarske in podpisati zapisnik predaje. Madžari obljublajo, a so kljub obljubam pokorščine izvedli mobilizacijo letnikov 1896, 1897 in 1900.

Avstrijci pričakujejo, da bodo Madžari izpraznili Burško.

Uredbe in naredbe.

Naš min. svet je sklenil, da bo vlada albanskega vprašanja čakal na korake entente, od katerih se pričakuje popolen uspeh. Naša vlada čaka na korake, ki bodo dolgi od Pariza do Debra; Albanci pa obstreljujejo našo mejo s topovi večjega kalibra in do-nošaja. Dognano je, da streljajo z omenjenimi topovi strokovnjaško popolnoma izvežbani ljudje — častniki. Albanci streljajo, mi pa čakamo na ententine korake, katerih še ni, pač pa pričakuje naš ministrski svet od teh doumevanih korakov popolen uspeh. Naša vlada pač skrbi za varnost naših mej, kakor zna . . . s čakanjem na ententine korake, katerih najbrž ne bo. Kje je minister dr. Kukovec, da ne zakliče: Samopomoč ni samo najboljšo sredstvo za pobijanje draginje, ampak tudi za obvarovanje mej.

72 milijonov dinarjev je Pašičeva vlada postavila v sedanjim proračun kot podporo za vse Wranglovice, ki se nahajajo na našem ozemlju. Tako je izjavil odkritosrčni demokrat in finančni minister dr. Kumanudi pred člani finančnega odbora. Sedaj nam je razumljivo natezanje davčnega vijaka.

„Cvetka“ iz finančnega odbora. V finančnem odboru je dr. Kumanudi izjavil, da se državni dohodki v pogle-

Cenzure ni več, povečana na 8 strani.

zato so nam pa številko 110, razmetali in dotiskane izvode pobrali! Mesto štev. 110 je današnja

du carin radi tega niso zvišali, ker imamo premalo zastražene granice." Vlada je radi tega sprejela 2600 Rusov-Wranglovcev v obmejno vojaško službo. — Tiste „dohodke“, katerih v preteklem proračunskem letu ni bilo, bodo sedaj izdajali za vzdrževanje — Wranglovcev. Abderitstvo brez pri- mere . . .

V fin. ministrstvu so napravili fatalno pogrško. Sam finančni minister je izjavil, da bo država izgubila vsled inferiornosti merodajnih finančnih činiteljev okoli 12 milijonov dinarjev, ker je 25parski drobiž, ki so ga naročili pri avstrijskem Münzamtu na Dunaju, faktično več vreden nego znaša njegova nominalna vrednost. Kam tirajo v svojem brezglavju našo lepo državo?

Naši državni dolgovi. Finančni minister in demokrat dr. Kumanudi je finančnemu odboru slikal žalostno stanje državnih dolgov. On sam nima pojma, kako pravzaprav stoji z našimi dolgovi. Narodna banka ima svoje številke direkcija državnih dolgov, tudi svoje in finančni minister zopet — svoje! In vse te številke se ne vemo. To je gospodarstvo! Zares prav po balkansko: brez volje naroda, — brez parlamentarne kontrole!

Proračun so jim vrgli pod noge! „Narodna Politika“ poroča iz Beograda: Proti proračunu, ki ga je finančni minister dr. Kostja Kumanudi predložil finančnemu odboru, je vstal eno dušno ves radikalni klub. V imenu kluba so govorili: V. Janković, prof. Radenić in K. Miletič. Omenjeni govorniki so naglašali, da mora vlada izdelati zakonski predlog o proračunu in ga predložiti finančnemu odboru. Ker pa sedanji proračun ni delo vlade, se ga ne more vzeti v razpravo. Vsled trdovratnega stališča radikal- nov je finančni odbor vrnil ceji predlog vladi v ponovno razmišljanje. — Lepa zaupnica . . .

Finančni minister in državno posojilo. Vsi vladni listi prinašajo poročila o zelo ugodnem izidu državnega posojila. Gospod finančni minister pa zmaguje z glavjo in javlja, da ta poročila niso točna, ker se je prvotno samo in edino le do 3. sept. določeni rok za podpisovanje posojila vsled navala uradnih na podpis izjemnim pot- tom podaljšal do 15. oktobra. Kadar bo ponehal naval podpisovanja ali se vsaj nekoliko ublažil, potem bo izdal sam finančni minister natančna poročila: koliko se je in koliko se ni podpisalo. To poročilo bomo zvedeli od g. finančnega ministra, ker je pošten in ima redko ministersko lastnost, da je — odkritosrčen!

Pri sekvestrali raznih veleposes- tev se gode razne nepravilnosti radi katerih interpelirajo poslanci beo- gravske vlade in zahtevajo od nje se- stavitve ankete, ki bo preiskala ta ne- red. Tako poroča „Jutro“. Ako bo prišlo do preiskave sekvestur, bodo odkrili cele kupe demokratskega in so- cialpatrijskega gnoja, ker so ravno najbolj mastni sekvestri v rokah de- mokratov in njihovih koritarskih kole- gov socialnih demokratov.

„Vse bo hudič vzel, če se bo na vse strani jemalo iz državne blagaj- ne . . .“ („Narod“ od 1. t. m.) Po- menljive besede je izrekel žurnalistič- ni starosta na račun sedanje vlade, ki je kupila ustavo, plačuje sokolske in samostojne izlete, dviga ministrske in poslanske plače itd.

Državotvorne silhuete.

Pobožne želje demokratov. Ničesar se ne boji demokratska gospoda bolj nego povratka kralja in sklicanja parla- menta. Radi tega strahu pa se trudijo na vso moč, kako bi pretentali radikale, da bi ti pristali na zopetni skupen delavni program z demokrati. Radikali odlagajo tozadevna pogajanja, ker vedo zakaj. Uboგი demokratje pa pošiljajo v javnost vse mogoče izmišljene race o razmerju med radikali in demokrati.

Demokratske pobožne želje po vladnih koritih so tako goreče, da bi odstopili notranje ministrstvo, s katerim so že itak skoro upropastili našo državo, radi- kalom, sami bi se pa lotili zunanje politike z nekim Ilijom Šumenkovičem na čelu. No, ta bi bila velika, ako bi n. pr. policajminister Prebičević gospo- daril še v zunanji politiki!

Nova Pribičevićeva nakana. V 219. št. osješke „Hrvatske Obrane“ o- pozarja pisec uvodnega članka na naj- novejšo atako ministra prosvete. Ze svojedobno smo poročali, da bo mini- strstvo prosvete odpomoglo „pomanj- kanju učiteljskih moči“ na ta način, da bo zaposlilo Ruse-Wranglovce kot „nastavnike“ na naših, oziroma hrv. ljudskih šolah. V ta namen je vlada otvorila v Zagrebu tečaj, v katerem bodo Rusom in Rusinjam vcepili ele- mentarne pedagoške znanosti. Kaj ho- če Pribičević z nastavljanjem ruskih učiteljev? Na Hrvatskem je vpokojil znatno število starejših učiteljev, vr- šila so se do današnjega dne razna premeščenja. Pribičević je na vseh me- stih hotel imeti „svoje ljudi.“ Na Hr- vatskem pa jih med učitelji nima toli- ko, kolikor bi potreboval za dosego svojih politično-strankarskih namenov. Zato so je delalo po enostavnih recep- tih: tega vpokojimo, onega prestavi- mo, tretjemu pa ne damo službe. Me- sta morajo biti izpopolnjena in zato e angažiral — Ruse. Ruse bodo „vaspi- tali“ (vzgojili, op. ur.) v duhu g. Sve- tozarja, v tistem duhu, ki bo odgovar- jal njegovi prosvetni politiki. Gospod minister si misli: Če Rusi opravljajo v Vojvodini živinozdravniško službo brez vsake kvalifikacije, zakaj bi te- daj ne učiteljevali s kvalifikacije, ka- tero jim bom dal jaz? Rusi bodo po- učevali na ljudskih šolah. Sploh pa- se je Pribičević s posebnim apetitom lotil ljudskih šol. Ker Hrvatom ne mo- re pošiljati v ljudske šole srbskih u- čiteljev, zato naj bi njegovim name- nom služili Rusi. Naši liberalci so kričali: Dajte nam centralistično dr- žavo, potem bo slovenski in hrvatski inteligent, ki pri nas vsled nadpro- dukcije intelektualcev ne pride do kru- ha, našel med brati onstran Sotte - službeno mesta. SHS državna učitel- jišča zapuščajo vsako leto večje število maturantov, službe pa jim bodo prev- zeli v vladni milosti g. Pribičevića s o- ječi — Wranglovci. Davkoplačevalci- zapomnite si, da Pribičević vzdržuje z našim denarjem nadležne in njemu postrežljive Wranglovce, ki bodo od- jedali sinom in hčeram našega na- o- da kruh v lastni državi!

Minister »svobode« g. Svetozar Pribičević se ne poslužuje v zaščito »svobodnega« gibanja posameznih dr- žavljanov naše kraljevine samo jugo- slovanskih in ruskih žandarjev ter poli- cajev, ampak mladostne garde — faš- istov. Ko je hodil Protić po Vojvodini in po svojem volilnem okraju krog Kruševca, so ga nadzirali detektivi vseh branž, v Kruševcu pa je demonstrirala proti Protiću Pribičevićeva laibgarda demokratskih fašistov. Dolej imamo v Jugoslaviji kraljevo gardo, fašistovsko v službi Pribičevića, samo kraljevi na- mestnik Hribar še ni imel doslej javne garde. Kakor se sliši, se je g. Hribar odločil ob priliki beljskega lova, da se bo ločila njegova garda od kraljeve in Pribičevićeve po čapljinih peresih.

Pribičevićeva „majka domovina“. „Mi vsi, ki živimo v eni državi, smo njeni sinovi n državljani, država je naša domovina, naša majka. Potrebno je, da vsi ljubimo svojo domovino in da storimo vse v njen napredek. Naša mila domovina se imenuje Ogrska. Cel: zemlji na čelu stoji kot vrhovni poglavar in gospodar cele zemlje Nje- govo Veličanstvo kralj. On se imenuje Karl IV. Treba, da smo vsi verno po- korni podložniki našega kralja“. — Ravno kar citirane besede so vzete iz knjige, ki nosi naslov: „Srbska čitan- ka za IV. razred osnovnih šol“ in pod tem naslovom pa je tiskano: Prosvet- no ministrstvo SHS je odobrilo to

knjigo kot učno pod štev. 1413-1919. Iz te knjige zajema vojvodinska deca- ljubezen do svoje majke domovine — Ogrske. Na zdravje g. minister Sve- tozar! („Hrvatska Obrana“ št. 220).

Nova »jugoslovanska« čitanka. V Sarajevu je tiskana nova čitanka za o- snovne šole. Naslovni list je tiskan v cirilici, v tekstu pa se nahaja sledeči pasus: »Karlo car avstrijski i kralj ugarski naš je gospodar . . .« »Dunav je največa reka u monarhiji, teče pored Beča i Budimpešte . . .« »Nj. c. i kr. Ap. Veličanstvo.« »Dajem život i krv za cara i domovinu . . .« To pač vendar ne gre, da se uđinja naše prosvetno ministrstvo ekscesarju Karla? Izgleda kakor, da je govoril Karol resnico, ko je rekel svojčas, da ima tam dolj vse polno mož boljših prijateljev. Predvsem pa je potrebno, da vprašamo g. ministra Pribičevića: Ali je ravno kar omenjena čitanka plod indolence in brezbriznosti g. ministra — mogoče tudi on sam raču- na z možnostjo, da bi se še znal vrniti Karl? (Citirano iz Hrvatske obra- ne štev. 222.)

Odstop našega finančnega ministra- demokrata Kumanudija je javna tajnost in uprašanje nekaj dni, ker noče nikdo vleči iz prepada od demokratske poli- tike prekucenih naših financ. Kakor hitro bodo našli Kumanudiju nasled- nika, bo ta odstopil, a se zopet vrnil na svoje mesto, kadar bo dinar s fran- kom enakovreden.

Naš slabostojni poslanik v Pra- gu dr. Bogumil Vošnjak izroči svoje po- verljive listine predsedniku čehoslo- vaške republike 4. t. m. Dolgo je čakal g. dr. Vošnjak, predno ga je pri- zval Masaryk, mu menda ni zaupal, ker so žigosali g. Bogomila ljubljans- ki vseučiliški profesorji kot samo- stojnega „poštenjaka“, ki je v zborni- ci govoril vedoma neresnico. O posla- nikih se ne sme pisati, da la . . .

Naši samostojni izletniki, ki so obiskali na državne stroške Srbijo, so se usposobili pri tej priliki za rablje. „Samouprava“ piše, da so odnesli ti slovenski samostojni iz svojega poto- vanja velike in globoke utise. Ko so se poslavljali od Beograda, so govo- rili ogorčeno: „Ako bomo slišali, da govori kdo v Sloveniji proti Srbom, mu hočemo razbiti glavo.“ — Razbi- janje slovensko kmetijskih glav je pač edino, kar so si zapomnili naši samo- stojni izletniki od Pašičevih naukov. „Tabor“ od 1. oktobra javlja, da so otvorili v Moskvi tečaj za rablje, no, pri nas ga ni treba več otvarjati, ker so se naši samostojni že izsolali za ta posel na poletu po Srbiji, kjer so se tudi vežbali na državne stroške. Zdaj še le vemo, zakaj je razposlal mini- ster Puceli svoje tovariše po bratski nam Srbiji!

Zopetno revizijo demokratskega programa so dovršili g. Pribičević, Voja Marinković in Kostja Timotijević. V naši kraljevini še ni doslej nobena stranka tolikokrat popravljala svojega programa kot demokratje. Po vsaki reviziji pa so doživeli nove klofute in revidirane polome. Mislimo, da bo pri prihodnjih volitvah revidirani JDS program revidiral (oz. decimiral tudi volice, saj bo minister dr. Kukovec 26. oktobra štel v Ljubljani JDS zna- čaje, če še bo sploh našel katerega, ker klobasarna radikala dela med demokrati s polno paro.

Nori Rus in naša norost. Po št. 37. „Slobodne Tribune“ smo poročali o listu, ki izhaja v Dubrovniku in za- stopa idejo skupne monarhije Jugoslo- vanov in Rusov, sedaj pa se oglašja v „Slob. Tribune“ št. 40 dopisnik, ki slavnega direktorja ter urednika tega slavnega lista od bližje pozna. Mega- lomanija je za označilo te ideje veliko premil izraz. Urednik in direktor tega lista, ki je izšel v dveh številkah, je verski fanatik, ki si domišljuje, da je abnormalen človek in vrhu tega še od samega Boga poslan, da cel svet privede v krilo pravoslavne cerkve. V tej domišljivi pošilja svoje poslanice in poziva celo papežu v Rim ter ga

pozivlja, da pusti svoje vernike — v pravoslavno vero. Človek bi se temu početju smejal, ker je res dovolj sme- šno, da ni toliko „kompetentnih“ o- sebnosti, ki na škodo države pomagajo in podpirajo patološko nesmisel eks- centričnega fanatika. List, pravi iz- rodek kričeče norosti, rabi denar. Od kod ga ima? Naročnikov in plačnikov ne bo čez dvajset, tiska pa se v tiso- čih izvodih. Dobiva torej veliko pod- puro — na breme in škodo naše drže- ve. Cas bi že bil, da naši politiki ne- hajo enkrat s temi norostmi. Naj bodo prepričani, da v Rusiji takšni reakci- jonarji in zagrizeni cezaropapisti ne bodo nikdar več v nobenem slučaju došli do moči in vpliva. Zalosno je, da se od drugod pregnana in raz- kričkana reakcija, sprejema pri nas z odprtimi rokami, ker je norost gotovih političnih spekulantom vedno ujedine- na z norimi tipi od vseh mogočih stra- ni. Od vseh strani se kažejo važna in pomenljiva dejstva, ki bi našo vlado že davno lahko opozorila, da je naj- večja nevarnost za našo življensko moč monarhistična reakcija, ki tako na gosto razpenja svoje mreže. Ba- ranjo smo že davno izpraznili točno po pogodbi, Madžarom pa niti v gla- vo ne pade, da se je drže, široko so se razkoračili v zaslobi antante, ob- orožujejo se in vsa njihova od vseh stran podpirana stremljenja vodijo do monarhistične restavracije. Takih va- žnih in nevarnih dejstev je še več, zato pa je skrajni čas, da nehajo na- ši „merodajni“ spuščati vodo na mlin najhujših reakcionarjev, pa naj si bo to tudi pravoslavni svetnik Arkadije- vič s svojim SHS-ruskim „ujedinjen- jem“.

Da ne pozabimo! Prepozna anketa.

Nepristranske ankete in komisije treba sestaviti, da pravično in brez- obzirno nastopijo proti kulturnemu škandalu, katerega povzročajo organi policijske uprave s trpinčenjem jetni- kov po zaporih, kliče beogradska „Tri- buna“ ter opozarja, kako trpi radi te- ga ugled naše države. Pariški „Pro- gres civique“ 24. septembra in še mno- gi drugi evropski listi, ki so se dru- gače vedno simpatično izražali o naši državi, se sedaj z vso ogorčenostjo škandalizirajo nad tem, kar se godi po naših zaporih ter z začudenjem p- vprašujejo, kje je nekdanja demokra- tična in patrijarhalna Srbija.

Mi se tudi čudimo! To sicer ve- mo, da nekdanjih patrijarhalnih in demokratičnih razmer stare Srbije ni več, ker so se udušile v hujskanju in nemoralnosti raznih političnih speku- lantom, čudimo se pa dejstvu, da listi, ki so še pred kratkem skrbno zakri- vali vse korupeije in vse krivice, da- nes celo stvari iznašajo na dan, ki se v vsej svoji ostudnosti dogajajo v tem njih luknjah zloglasne „Glavnjače“ in v drugih balkanskih zaporih, ki so prava, pereča sramota našega veka.

Ce so lansko leto „Radničke No- vine“ ali pa tu pa tam še drugi listi poročali v prav mirnem tonu o kakem namiznem dejanju, so se lišili a-la „Bal- kan“, „Tribuna“, takoj razvneli ter o- značili vsa taka poročila za obreko- vanje in zlobno hujskanje proti drža- vi — skratka za najhujši boljševizem.

Kaj pa danes? „Balkan“ poroča, da po beogradskih ječah pretepajo lju- di z volovskimi žilami, z vrečami pes- ka, da jih pustijo stradati itd. „Tri- buna“ poziva k sklicevanju ankete, k strogi preiskavi itd. in zakaj vse to? Mar iz človekoljubja, iz moralne dol- žnosti? O ne, prej so vsi lepo molčali, danes pa govore in sicer v prvi vrsti zato, ker so si same vladne stranke v laseh in ker skuša vsaka, vso korup- cijo in umazanost napriliti drugi na pleča.

Ne usmiljenje do ubogih žrtev in stud pred nečloveškim divjanjem, tem- več strankarska strast nam razkriva

vsa brezdná gramota in nekulturs. Te kulturne skandale so radikali in politični demokrati složno podpirali in prikrivali, divjaško mentaliteto raznih bišev so si složno vzgojili, danes pa, ko se gre za velevažno tekmo v boju za moč in oblast, iznašajo eni kakor drugi vso gnusobo na dan v svrhu medsebojne obtožbe in osramočenja pred celim svetom.

Kdor podleže, bo vsega kriv, kdor zmagá, pa vseh škandaloznih razmer ne bo izbrisal, ne odpravil. Samodržci nočejo in ne znajo, priti morajo drugi!

Katoliške pare za škofovske brade. Niški vladika je vodil svojčas po Čehoslovaškem propagando za združitev češke narodne cerkve s pravoslavno. Akcija mu je uspela, zadnje dni so bili v Beogradu posvečeni trije škofje češke narodne cerkve. Naša vlada je plačala agitacijo vladike Dositeja, pa ne smatra za potrebno, da bi za pravoslavno propagando izdane svote pokazala kakemu odseku narodne skupščine. Finančni minister je izjavil samo, da plačujeta najvestneje davke Slovenija ter Hrvatska, Srbija baš slabo. Dobro, ako stoji stvar z davki tako, potem siedi iz tega fakta, da morajo plačevati slovenski in hrvatski katoličani ter Turki davke zato, da se prirejajo pri nas maškerade z nekako čehoslovaško narodno cerkvijo in da morajo katoličani in muslimani pozlačevati vsako dlako v bradah trojice novih čehoslovaških biskupov. Cisto lahko očitamo sedanji vladi: Katoliško turške pare se izmetavajo za škofovske brade tuje državne cerkve.

Zadeva „Omnium Serbe“ je začela šoogetati v nos radikalce same. Protičev politični opreda dr. Ivanič je interpeliral pred parlamentom g. m. strskega predsednika radi družbe „Omnium Serbe“. Ivaničeva interpelačija menda ne bo po godu g. Pašiču, ker hoče ravno njegov sinko Rade eksploatirati družbo v egoistične — družinske namene. Pašičeva hiša je bogata, a bi še postala rada bolj, ker v vojski ni trpela prav nič, pač pa postaja deležna ratnega plena in odškodnine kolikor mogoče poštenim ali pa ovinkarskim, da ne rečemo nepoštenim potom. Družba „Omnium Serbe“ ni samo sporna točka med radikali in demokrati, ampak med radikali samimi, ker je preveč familijarnega — Pašičevega značaja.

Poglavarji policajev bodo morali postati politično brezbarvni. »Juturnji list« doznava iz Beograda, da se tam kaj kuje zakonski predlog, po katerem bo strogo zabranjeno vsem policijskim uradnikom, seve tudi svetnikom in nadsvetnikom, vsako umešavanje v strankarsko politiko. Pravijo, da bo našel ta predlog odobrenje vseh strank in bo z ozirom na potrebo naše notranje konsolidacije zelo koristen. Ako bo sprejet ravnokar omenjeni predlog, potem bo izgubila tudi mariborska najnovejša tvornica radikala političnega akcionarja v osebi pol. svetnika dr. Senekovića.

Demokratje pozivajo na čiščenje v lastnih vrstah. »Ako je med vami (demokrati) kaj slabega, kar treba izčistiti, zdaj je pravi trenutek, da se to izvrši v demokratiški obliki.« »Jutro« od 1. t. m. Ako bodo začeli demokrati čistiti, potem morajo začeti pri Pribičeviću in lahko nehajo pri mariborskem Voglarju. In kaj bo ostalo po čiščenju? Nič!

Demokratom ne ugaja več taktika radikalov. Na demokrate napravlja ze to slab utis, ker skušajo zavleči radikali pogajanja glede sestave delovnega programa obeh strank do sestanka parlamenta 20. oktobra. (To zavlačevalno postopanje radikalov povzroča v demokratiških krogih zelo slabo razpoloženje. Take izvirne jeremijade o skupnem nastopu demokratov in radikalov spušča v javnost »Narod« od 1. t. m. Je popolnoma vse res, kar po roča »Narod«, »Jutro« pa laže s svojo pisavo o utrditvi vezi med radikali in demokrati.

»Jugoslovenstvo.« »Udruženje srpskih književnika« je izdalo književni almanah in poziva vse srpske (!) književnike na sodelovanje. Poziv sta podpisala Branislav Nušič in Pandurovič. Zelo karakteristično. V eri »jugoslovenstva« poziva srpsko književno društvo samo srpske književnike na sodelovanje. Slovenskemu, oziroma hrvatskemu književnemu društvu, ki bi

storilo kaj takega, bi takoj predbacovali separatizem. Sicer pa ni izključeno, da bo g. Nušič sprejel tudi kak hrvatski prispevek, saj on sam smatra Hrvate za Srbe. Vsaj tako nekako je v svojem delu »Hadži Loja« pisal o »Srbima sviju triju vera.«

Kako je bilo na potovanju v Srbiji. Vprašali smo vrliga pristaša Samostojne, kako mu je ugajalo na potovanju v Srbiji. »E, fajn je bilo«, je rekel, »pet minut smo si ogledovali, dve uri smo potem jedli in pili na državne stroške — dve uri in pet minut pa smo zabavljali čez naše duhovnike in klerikalce.

Kmet musliman, aga pa pravoslavni. »Pravda« št. 340 piše: V Vlasenicah živi muslimanska kmečka obitelj Mehičić. Polovico njene posesti je kupil leta 1914 neki pravoslavni gazda — Mišo, ki na vse mogoče načine zatira in dere kmete, drugo polovico je pa obdržala prej imenovana rodbina. Proti odredbi agrarne reforme, po kateri so ukinjeni kmetijski odnosi, jemlje pravoslavni Mišo s pomočjo policije, katero mu daje sreski načelnik Krstić na razpolago, siromnašemu Mehičiću vse pridelke. Iz tega se jasno vidi, kako se pri nas razlaga agrarna reforma. Naj nas teši ter nam prigovarja kdor hoče, mi pri takih slučajih ostajamo pri prepričanju, da je naperjena samo proti muslimanom. Če je musliman posestnik-aga, se mu ne odvzame samo zemlje, temveč tudi privatna last v korist pravoslavnih, če je pa pravoslavni aga, musliman pa kmet, tedaj se muslimanu-kmetu jemlje in daje pravoslavnemu agi. Posmatrajoči tako delo raznih nasilnikov, katerim je zakon njihova samovolja, svrha pa uničevanje muslimanov, brez razlike če je aga ali kmet, moramo nehati z vero v zakone. enakost in druge take lepe reči.

Krvavo nasilje v Sandžaku in batinaške metode pridobivajo od dne do dne več posnemovalcev. »Neven« št. 214 poroča, da so v Dobrovcu — Hrvatska koncem prošlega mesca žandarji razgnali neki shod, drugi dan pa vdrli v hišo sklicatelja — ter ga kratkoma ubili. Narodni poslanci Dragotin Hrvoj in Ivan Pernar so se takoj nato napotili v ta kraj, da na licu mesta naberejo podatkov za interpelacije. Dospeli so v Sunj, tu so jih dočakali žandarji ter jih odvedli s seboj v Dobrovac. Tu se je začela »iztraga« in vodil jo je baš isti žandar, ki je nekaj dni poprej ubil nedolžnega človeka. Po izpraševanju sta bila oba narodna poslanca aretirana in odvedena v okrajni zapor v Kostanjico. Tu je okrajni glavar napravil zapisnik in to ne po poslančevih, temveč po žandarjevih izjavi, poslanca pa zopet pustil na prosto. Komentarja k temu ni potreba.

Zadnja statistika zločinov v Sandžaku in južni Srbiji: »Vojski-razbojniki« (Balkan, št. 251). Podnarednik in dva redova iz voleske garnizije, vsi dobro oboroženi so za en (!) km pred Velesom napadli in oropali neke trgovce. Razbojniki so baje že pod ključem. »Porušen zapor« (Balkan, št. 251). V Novem Pazaru je stari tolovaj Colaković demoliral zid svojega zapora in — pobegnul. Pogon je odrejen, hajduka pa ni nikjer. »Sveštenik — hajduk« (Balkan, št. 249). Jordan Miladinović, pop v Stančevi je zagrešil več zločinov in pobegnul med hajduke. Pravijo, da ga bodo iskali. V Brotiju na Kosovem so odmetniki oropali Sabana Smajla, v Bošnjaku pa Sadri Jetulo. V obeh slučajih so odgnali tudi živino. V Plevlju so zažgali hišo Adema Smajlovića. Hajduk Aleksa Antić iz novovaroškega sreza je bil ubit od žandarmerije (Pravda, št. 340). Torej: vse žrtve so muslimani, ubit hajduk pa pravoslavni, ki so po novem članu gospodu popu Miladinoviću dobili dobro zastopstvo in reprezentanco med odmetniki.

Vojska v miru

Kako so zavarovane naše meje? Na severu so zamenjale financarje takozvane pogranične trupe, med katerimi je 75% Wranglovcev, ki radi hodijo pokušat preko meje avstrijsko grozdje in so se že ob priliki ene take poskušnje srečali z avstrijskimi orožniki. V mestu Pečuhu se nahajajo močne madžarske čete in 600 ogrs-

kih oficirjev. Oficirji vodijo propagando za restavracijo Madžarske, ki hoče v kratkem združiti vse dežele Stefalove krone. Proti Madžarom ščitijo našo mejo Wranglovci. Ob albanski meji so se utrdili Arnavti na postojankah Mallega Kalterira, odkoder bombardirajo naše postojanke pri Arasu. V naši in albanski službi so Wranglovci. Tak je naš mejni položaj: na severu mir, proti Madžarski obziranje ogrskih čet. Albanci pa že obstreljujejo naše obmejne postojanke. (Poročilo je po »Narodu« od 4. t. m.)

Orožje in zopet orožje. Radikalni listi ne smejo pisati proti konzorciju »Omnium Serbe«, ker je pri njemu oče in prvak radikalov stari Pašić in pa njegov sin Rade, zato pa prikrivajo vso umazanost te afere z veliko potrebo vojnega materiala in pa z nekim zadovoljstvom in ponosom, da dobimo s to umazano špekulacijo tretjo največjo fabriko orožja v Evropi. Lepa tolažba, ne smemo pa misliti, da se je vojni minister zadovoljil s to osnovano veliko produkcijo orožja in da bo sedaj konec raznega nakupovanja »pod roko«, ko vendar dobimo tako ogromno fabriko, ki ima že v pogodbi sklenjeno oskrbo in izdelovanje orožja za vse potrebe naše armade skozi dolgo dobo petih let. »Omnium Serbe« ima že naša naročila za dobo pet let, orožje se še pa vedno kupuje po inozemstvu. Baš sedaj je poslalo vojno ministrstvo komisijo, da kupi orožja in municijo za — 130 milijonov dinarjev. V komisiji so trije pukovniki in eden podpukovnik. Lepe in mastne provizije bodo zdrknile v žep pri tem nakupovanju, kakor pri »Omnium Serbe«.

Značilen primer vojaškega uradovanja. Oficir, Slovenec na službi v Mariboru dobi početkom tega leta par tedenski dopust tudi za inozemstvo in sicer za Dunaj in Gradec. Obišče lepo eno in drugo mesto ter se vrne v Maribor, da preživi ostanek dopusta in po njegovem poteku zopet nastopi službo. Oficir je bil po svojem zapadno-evropskem pojmovanju popolnoma mirne vesti, ko udari napenkrat pred njim kot strela iz jasnega »vojaško krivično ztsledni« Ierman, po katerem naj bi napravil »krivično« delo, ker je 10 dni svojega dopusta preživljal tudi v Mariboru in ne v Gradcu ali pa na Dunaju. Pristojna vojaška oblast ga sodi in obsodi disciplinarno: 30 dni pritvora in oficir je že pripravljen, da to obsedi, ko pride naenkrat odlok od divizije, ki to kazen kot premajhno anulira ter odstopa celo zadevo — vojaškemu sodišču. Stvar torej roma na »nadležnost« vojne sodnije, obtoženi oficir pa v Bitolji na novo službeno mesto. Preteče nekaj mesecev. Naš oficir kot invalid prosí za upokojitev; g. minister ga meseca junija tudi odpusti in invalid-penzionist, dostaj še vedno brez penzije kot mnogi drugi, od tega časa prakticira v neki civilni stroki. Med tem je pa tudi »sudska iztraga« dozorela in penzionirani oficir je dobil pred kratkem lep primer vojaške natančnosti in dobre evidence — odlok, ki obvešča, da je njegova odpustna zadeva pri vojni sodnji in da se lahko »žali«. (Ta juridični proizvod je podpisan več mesecev po oficirjevi upokojitvi od gosp. ministra, naslovljen pa na staro addresso njegovega nekdanjega marib. službovanja.

Pogranične trupe so dne 1. oktobra zasedle naše obmejne kraje. Finančne straže se odtegnejo v zaledje. V pograničnih trupah je do 70% — Wranglovcev. Srečna naša meja.

Naši oficirji pojdejo v francoske vojne šole. Naše ministrstvo vojne in mornarice je začelo z izbiro onih oficirjev, ki bodo poslani v Pariz, da bodo obiskovali tamošnje vojne šole.

Tudi oficirjem so zaplankali svobodo jezika. Naše vojno ministrstvo zabranjuje najstrožje častnikom rabo nemškega, italijanskega in madžarskega jezika v zasebnem občevanju. »Narod« je mnenja, da je ta ukaz naperjen proti častnikom, ki so prevzeti iz bivše Avstro-Ogrske, a v Mariboru bodo vsled tega ukaza v živo zadeti oficirji, ki so nas osrečili izpod okrilja beograjske porodice.

Širite katoliške liste!

O Rusiji.

Nesreča Rusije — nesreča za Evropo.

Pomožna akcija za Rusijo ima pravega razmaha. Nekaterim državam v prvi vrsti Franciji je zastopništvo pri tej akciji dobrodošlo sredstvo v prospeln grabežljive in imperialistične politike. Pri zadnji konferenci akcijskih odborov Zveze Narodov v Zenevi se je vprašanje izdatne in hitre pomoči vsestransko proučevalo in si se moglo prikriti, da so imperialistične težnje od gotove strani največja zapreka in ovira humanitarnega dela.

Zastopnik švicarske, Motta je v referatu podobora konstatiral resnost položaja ne samo v Rusiji, temveč tudi v Arsebidžanu, Georgiji in Armeniji in potrebo, da se tudi tem pokrajinam pošlje izdatna pomoč.

Iz poročil je razvidno, da ima sovjetska vlada dovolj sredstev na razpolago in da daje popolno garancijo za kritje stroškov pri nabavljanju potrebnih stvari v evropskih državah. Vidi se, da niso finančni pomisleki, ki ovirajo pravi razvoj pomožne akcije, temveč druge politične težnje, ki ustvarjajo kulturni škandal, da večji del oficijelne Evrope še vedno prekritih rok gleda trpljenje in glad 20 milijonov ljudi.

Pomoč prihaja po večini od privatnih pomožnih organizacij in pa od manjših držav, ki ne mislijo na imperialistične cilje, Francija pa od svoje protiruske politike ne odstopi in noče razumeti, da bi morala imeti cela akcija humanitarni značaj brez vsake politične primesi.

Na konferencah se sicer poudarja da je nesreča Rusije, nesreča cele Evrope, do pravega razmaha podporne akcije pa le ne pride in vsakokrat se končnoveljavnih zaključkih odgodijo na — prihodnjo konferenco, da si med tem časom protiruska kampanja lahko izmisli kako novo senzacijo, ruske vojne priprave ali pa kake Trockijeve grožnje.

Evropska reakcija izrablja prirodno nesrečo današnje Rusije v usodopolne svrhe monarhistične propagande. ki bi, če bi šlo po francoskih naklepih, vrgla Rusijo v najhujšo zlo in preplavila celo Evropo z največjo reakcijo.

Spalajkovič proti pomožni akciji za stradajočo Rusijo. Pri razpravi o materijelni pomoči Rusiji je v skupščini Zveze narodov SHS delegat Spalajkovič dvakrat povzel besedo ter se obakrat hvalil, da ljubi (!) ruski narod, da se pa naša vlada ne bo niti z eno paro udeležila humanitarne akcije, češ, da ne zaupa sovjetski vladi. Boljše prilike za tako izjavo res ni mogel najti. Pri isti razpravi je govoril Nansen o ostri kampanji, ki nasprotuje pomožni akciji, ker noče prikriti svojih političnih nakan ter ne zna ločiti človekoljubja od politike in baš ob tej priliki mora vstati gospod Spalajkovič in razodeti, da tudi država SHS ne pozna človekoljubja ter da se njene simpatije raztegajo samo na ruske cariste, ki nas zato tudi dovolj izkoriščajo. Spalajkovič res ne more imeti simpatij do sedanje Rusije, ker mu je ruska revolucija prekrizala tako lepe nakane in skončala njegovo lepo življenje v Rusiji. Iz osebne mržnje daje torej izjave, kaj pa narod misli, to je pa naš m. delegatom in drugim veljakom deveta briga.

Gospodarstvo.

Delo za gospodarsko konsolidacijo naše države.

Beograd, 28. sept. 1921.

Finančni odbor je imel tri seje, a danes so se seje za — nedoločen čas odgodile. Kdo je temu vzrok? Kaj je temu vzrok? Odgoditev finančnega odbora, odgoditev razpravljanja o proračunu v času, ko naša valuta stalno pada, v času, ko vlada vedno večje nezadovoljstvo in krogih državljanov brez razlike, tudi v krogih pristašev vladnih strank, so povzročile — vladne stranke, ki se niso udeleževale sej finančnega odbora ali pa od početka začele z opozicijo v odboru — Radikalci trdijo, da finančni minister dema

lani dovolj resno ne upošlevali gospodarskega položaja države, tudi mu zamerijo, da je podal jako površen skopoz, za katerega se baje ni dovolj pripravil, temveč, kakor naglašajo radikalni poslanci, še ta par ur pred sejo odbora istega dal v naglici sestavljati, Demokrati očitajo radikalom neobjektivnost, zahrbtnost itd. Zanimiv je ta boj za pozicijo pri državni blagajni, ob enem pa jako žalosten, ker trpi ugled naše države, ker se ne morejo konsolidirati naše gospodarske namene in ker se pri nas vsled tega sploh ne napredek, temveč vedno več je nazadovanje. Kak krik bi zagnala vladna stranka, ako bi opozicija omejevala delovanje finančnega odbora, na kake sovražnike države in narodnega edinstva bi se proglasile vse stranke opozicije, a sedaj, ko rušijo vladna stranka temelje naše države, vse — molče. Boj se bo sedaj nekaj časa vršil v sferah ministrskega sveta, v katerih bodo zmanjševali posamezne postavke proračuna vseh ministrstev. Govori se in piše mnogo o tem, da bi kmalu odstopil finančni minister, kar pomeni, da se za kulisami bide jako hud boj za mesto — finančnega ministrskega. Radikalci so mnenja, da so do volj dolgo imeli demokrati važna mesta finančnega in notranjega ministrstva v svojih rokah, sedaj je čas, da oni pridejo na vrsto. Stara pesem, ne skrb za državo, ne dobrobit države, temveč interese lastne stranke, pristavek stranke, so merodajni za politiko — vladnih strank, ki pravijo, da so državotvorne.

V treh sejah finančnega odbora je podal finančni minister dr. Kumarič svoj ekspozé, ali kakor je hudo-mišlno nazival ekspozé podpredsednik finančnega odbora, eden izmed glavnih voditeljev radikalne stranke, dolgoletni minister, tudi nekaj časa finančni minister, dr. Velizar Jankovič — historijske reminiscence.

Prvi budžet v naši novi državi, ki se pa ni parlamentarno rešil, se je predložil 20. marca 1919. Vse potrebščine so znašale okrog 2% milijarde dinarjev, primanjkljaj je znašal 1.622 milijonov dinarjev, kateri se je pokrili s posojili Narodne banke in drugimi kreditnimi operacijami. Drugi budžet za t. 1920-21 je bil dvakrat tako velik, znašal je okrog 5 milijard dinarjev. O njem se je sicer razpravljalo v finančnem odboru, a ne v začasnem na rodnem predstavništvu. Deficit je znašal 910 milijonov dinarjev. Dočim oi bilo leta 1919 za 70% potrebščin pokritja, je l. 1920-21 bilo le nad 20% potrebščin nepokritih, kar pomenja znatno zboljšanje našega gospodarskega položaja. Tudi ta deficit se je pokrili s posojili pri Narodni banki. — Tretji proračun za leto 1922, odnosno prvi redni proračun, za katerega je predvidena redna rešitev, ako bo politični položaj isto dopuščal, je znašal prvotno skoraj dvakrat toliko kot prejšnje leto, namreč 9 milijard. Ker znašajo vsi dohodki v najugodnejšem slučaju le 4.800 milijonov dinarjev, se je budžet zmanjšal na okroglo 7 milijard. Potrebno pa je še nadaljno zvišanje za 5 milijard, ako se hoče spraviti v ravnotežje drž. gospodarstvo, kar kategorično zahtevajo naše gospodarske razmere. Skupen deficit od l. 1919 do 31. maja 1921 znaša 2.250 milijonov dinarjev. Finančni minister je nadalje razpravljal o izvoznih carinah, katere je upeljal leta 1919 slovenski demokrat minister dr. Kramer, katere pa so v znatni meri oškodovale naše gospodarstvo, posebno kmetijstvo, in se bodo morale popolnoma ukiniti. Zatoščno poglavje iz polpreteklih dni tvori naša valutna reforma. Pri žigosanju, markiranju, odzemanju 20%, pri zamenjavi se je tako postopalo, da je zadela našo državo občutna škoda; pri markiranju se je predložilo za 800 milijonov kron več kot pri žigosanju — trpel je ugled in kredit naše države, začela je padati na borzah vrednost krone in — dinarja. Pri ko-vanem novcu znaša izguba 10—12 milijonov dinarjev, ker se izplačilo mora izvršiti v frankih.

Minister ni mogel podati točnih podatkov glede predvojnih in vojnih dolgov države, ker se niso sklenjeni obračuni zavezniški.

Pravo stanje državnega gospodarstva bo mogoče ugotoviti še le tedaj, ko bodo predloženi računski zaključki

za vsa prejšnja leta. Zadnji računski zaključek je sestavljen za leto 1912, za poznejša leta so le deloma sestavljeni.

Ako se primerjajo dohodki, kateri so navedeni v proračunih l. 1919-20 1920-21 in 1922, vidimo znatno napredovanje državnih dohodkov. V letu 1920-21 znašajo isti petkrat toliko kot v letu 1919-20, v letu 1922 pa so za eno milijardo dinarjev večji, kot v letu 1920-21.

Znatno letno zvišanje izdatkov povzročajo v prvi vrsti draginjske doklade za uradnike in uslužbence, katere so v letu 1920-21 znašale nad 687 milijonov dinarjev, to je več kot četrtina celega budžeta l. 1919-20, nadalje izdatki za investicije, kateri so se dosedaj po večini izkazovali v budžetu med drugimi izdatki.

Če si ogledamo izdatke proračuna za leto 1922, kateri se bodo morali zmanjšati za okroglo dve milijardi dinarjev, vidimo, da zahteva vrhovna državna uprava in finančno ministrstvo manj kot lansko leto, vsa druga ministrstva pa zahtevajo znatno površike. Skoraj štirikrat toliko kot lansko leto zahtevajo ministrstva notranjih del in zunanjih zadev ter vere, trikrat toliko pa ministrstvo pravde in prosvete. Ministrstvo vojne in mornarice zahteva 1,610 milijonov dinarjev, skoraj za pol milijarde dinarjev več kot lani, ministrstvo saobračaja 960 milijonov dinarjev, za okroglo 450 milijonov dinarjev več kot lani. Najmanjše izdatke izkazuje ministrstvo zunanjih zadev in sicer le 32 milijonov dinarjev.

Seje finančnega odbora so odgodene, sedaj je naloga ministrskega sveta, da prej ko mogoče zmanjša budžet ter istega s finančnim zakonom vred predloži v pretres finančnemu odboru, naloga finančnega ministrstva pa je, da po historijskih reminiscencah, katere niso zadovoljile niti vladnih strank, poda izčrpen ekspozé ter vse stori, da se budžet v po zakonu določenem roku sprejme v odboru in zbornici. Zboljšanje naše valute in konsolidacija gospodarskih razmer v naši državi bode pospešilo urejeno državno gospodarstvo, na podlagi od narodne skupščine odobrenega budžeta.

Vlad. Pušenjak.

Nekaj diletantizma v naši državni upravi.

Finančni minister je ukazal, da mora vsak davkoplačevalec sam proizvedeti pri davčnem uradu, koliko znaša njegov davek, ter da se nobenemu ne bo več dostavljali poziv na plačilo. Kako si finančni minister o predstavlja, da bo n. pr. v Ljubljani 15.000 davkoplačevalcev pri davčnem uradu, kjer posluje troje uradnikov, proizvedelo v štirinajstih dneh, koliko imajo davka plačati in med tem naj se drugi posli vrše nemoteno naprej. Je navadnemu človeškemu razumu nerazumljivo. Ko so davkoplačevalci na ta ukaz jeli proizvedovati pri davčnih uradih, je prišel nekaj tednov pozneje nov ukaz finančnega ministra, da dobi vsak davkoplačevalec na dom svoj poštni šek, na katerem bo natančno zapisana davčna svota, tako, da se davkoplačevalec pri plačevanju davka ne bode treba več dremjati. — Vse to lahko opravi s poštnim šekom pri poštni blagajni. Ali ni to znak, da so taki ukazi pre malo premišljeni, izdani tako za poskušnjo. Ena odredba finančnega ministra je pa ostala. Davčni uradniki tlobijo svoje procente, če pridno iztirjavajo zaostale davke. S tem činom maršira naš finančni minister na čelu moderne finančne uprave v državi. Upamo, da ga bodo kmalu izkušnje tudi na tem polju izpametovale.

Moderna državna uprava zahteva od državljana plačilo globe, če je ta sam zakrivil kako nerodno dejanje. Ako davkoplačevalec hoče pravočasno svoj davek plačati, davkar ga pa za vrne: „nima vremena“, tedaj ne zadene davkoplačevalec, nobena krivda, in se ne smejo zaračunati zamorene obresti. Isto velja za carinarne. Ako pride stranka pravočasno po blago, ji mora carinski uradnik povedati, pridi ta dan in to uro po blago. Ako pa stranko carinski uradnik kratkoma zavrne, in ji ne pove, ke-

daj lahko dobi svoje blago, ni stranka kriva zamude, in bi ji tedaj ne bilo ireba plačati ležarine. Toda praktično se popolnoma drugače. Stranka je odvisna od dobre volje carinskega uradnika, ali pa od še drugega, in mora plačati ležarino za ves čas, dokler se temu carinskemu uradniku ne zljubi izdati potrebno dovoljenje. Ta ležarina znaša ogromne tisočake, katere, umevno, trgovci prevali na konsumenta in pompozuje draginjo. Najdejo se pa še vedno naivneži pri vladnih enketah, ki iščejo vzroke draginje drugod, kakor je svojčas iskal Dioniz v Atenah s svetilko v roki po dnevi človeka. V stvari Avstriji ni bilo tako. Zakaj se je ta praksa sedaj uvedla, Bog zna. Ali je temu kriv diletantizem ali pa še nekaj drugega? — Treba ni ne enega ne drugega. Poštenost, objektivnost in pa strogo izpolnjevanje svojih dolžnosti naj velja v vsakem uradu. Kjer tega ni, mora država falirati.

Se večje škodo in s tem večjo draginjo pa povzročuje nestalnost v carinski politiki. Trgovci ne more napraviti nobene konjunktore, ker ne preteče teden, da bi se ne izdale nove carinske naredbe. Ker trgovci te škode sam ne trpi, prevali stroške na konsumenta, in to stane davkoplačevalca in državo mnogo denarja, dotične uradnike pa mnogo nepotrebnega truda. Vsaka stvar naj se dobro premisli, preden se izda naredba. Naj se malo pogleda med svet, kjer imajo moderno državno upravo, saj kopirati ni težko. Ena sama oseba ne sme tu odločevati. Take naredbe in odredbe se morejo prej gremijalno proučiti, drugače se bodo vedno streljali kozli in davkoplačevalci bodo izgubili vse zaupanje v državo, v modrost sedanjih državnikov so itak v pretežni večini že izgubili.

O tem, koliko škode je napravil diletantizem ljubljanski občini o priliki izvolitve župana, in kako se je diletantizem osmešil pred celim svetom, je bolje da molčimo.

Ponarejeni bankovci. V prometu krožijo ponarejeni papirnati bankovci po 1000 dinarjev ali 4000 kron. Ponarejeni so tako spretno, da se od pristnih prav težko razločujejo. Ponarejeni bankovci imajo sledeče znake. Na ponarejenem bankovcu se vidi: vodeni tisk se le tedaj, ko se ga obrne proti svetlobi, dočim ko se vidi na pristnem takoj na prvi pogled. Vodeni tisk na ponarejenem bankovcu je slab, brez sence, na pristnem bankovcu je pa krepak. Na pravem bankovcu se vidi tisk na drugi strani, a papir ponarejenega bankovca je videti pod črtežem popolnoma bel. Na ponarejenem bankovcu so črteži sploščeni brez reliefa, ker na njem ni one lahke sence, ki se vidi na pravem bankovcu. Pri pravem bankovcu se prva jagoda okoli vratu pričinja izven vratu, pri ponarejenem pa na vratu sama. Vzporedne, modre črte, ki tvorijo ozadje, so na pravem bankovcu temnejše, kakor na sumljivem. To so nekateri splošni znaki ponarejenih bankovcev. Torej pozor!

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 221—226 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 12—13, za 100 nemških mark 194—202 in za 100 tiskit lir 924—928 jugoslov. kron.

Domače vesti.

Odprti nalog za polic. kanclista Lavoslava Lipuš, kateremu je naročeno zaseči vse številke perijodične tiskovine »Straža« štev. 110 z dne 3. 10. 1921, ki se tiska v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Zaseči se ima tudi tiskarski nastavek — odnosno ga sporazumno z vodjem tiskarne razstaviti. Po nalogu gospoda I. drž. pravdnika v Mariboru se zabranjuje izhajanje in širjenje tiskovine »Straža« štev. 110 z dne 3. 10. 1921. Zadeva se objednem priobči pristojni sodni oblasti v potrditev. Kralj. policijski komisariat v Mariboru, dne 3. oktobra 1921. Vodja: Dr. Senekovič l. r.

Policijski svetnik dr. Senekovič nam izjavlja uradno črno na belem, da je zabranil po nalogu državnega pravdnika dr. Mirka viteza Graselija izhajanje in širjenje »Straže« štev. 110, gosp. državni pravdnik pa bi rad zvalil krivdo zabranitve na policijo. Vprašamo: Kedo izmed teh dveh oblasti nam je pravzaprav ustavil list?

Proces v Ptujju je sijajno izkazal korektnost naše uprave in našega uradništva. »Jutro« od nedelje. To so menda odmevi iz ljubljanske norišnice na Studencu, ki so se ujeli med vrste »Jutra«, ki bo kmalu preselilo na Studenec.

„Vsa poštena javnost je zoper — vsako revizijo ustave.“ „Jutro“ od 1. t. m. Tako bedaste laži še menda ni spustil doslej v javnost nobeden dnevnik. Po katastrofi pri novih ljubljanskih županskih volitvah so postali naši mladoliberalci: nori, gluhi ter slepi, samo blebetati še znajo kot kaka starikava klepetulja, kateri so že opesali vsi udje, samo jezik se ji še vrtil do zadnjega dihla.

Ganljivi prizori se doigravajo v Ljubljani. Nedeljsko »Jutro« poroča iz slovenske prestolice: »Ginljivo je gledati, kako hite reveži z oguljenimi in obrnjenimi suknjami in podpisujejo posojilo, ki ga hočejo odplačevati od meseca do meseca.« Tako v Ljubljani, pri nas v Mariboru ni beležil tako ljubljansko ginljivih prizorov niti »Tabor«.

Svojčas so pisali ata Tavčar v »Narodu« kake in koliko zverine so videli, ko so obiskali Beograd. Za jubilarjem dr. Tavčarjem je pokazal smisel za živalstvo tudi naš kraljevi namestnik, ki ne gleda samo in ne opisuje zverine, ampak jo tudi strelja in o njegovih lovskih lavorikah poroča »Jutro«. G. namestnik in Kristan sta lovila po Belju, g. Hribar je na smrt zadel 2 jelena s po trinajst rogli v rogovju. Tokrat se je zagnal g. namestnik samo med jelene na zemlji, ker čaplje po luftu letajo. Gospodje jubilarji kažejo pri nas veliko zanimanje za živalstvo.

Kako pa je kmeško življenje v Srbiji? „Te ga pač ne vem! Soljake smo videli samo tako bolj — vzači, na galeriji. Eden, ki je bil z nami, mi je rekel v Požarevcu, da je prišel 25 km daleč, ker je dobil — ukaz. Vidite, zdaj se mi še le pamet odpira“ — — — in naš vrli samostojnež se je globoko zamislil. — — — Sanci pa je vendarle branil našo stranko in duhovščino, vaj ne? Cast mu? „Kaj bi branil, saj ni tako neumen! Jezilo ga je samo, da je nek liberalni učitelj ali nadučitelj rekel, da smo mi Slovenci z našo kulturo še daleč za Albanijo. To nas je vse jezilo. Tistemu nadučiteju pa je rekel privatno, naj bo bolj oprezen, ker so tudi naši duhovniki in klerikanci nekakšni Slovenci. Zdaj nismo na Kranjskem, To pa je dobro povedal“. Kajpada; samo to se mi povejte, kaj se Vam je najbolj dopadlo! „Najbolj? Hm, — da je bilo vse tako po ceni in da še smo celo zastoj — pušili. Zivijo Jugoslavlja“. Pika.

Zemljišč se imenuje neki mož, ki je tudi potoval kot »kmet« v Srbijo in je tam na najhujši način blatil našo stranko in vrlo slovensko duhovščino. Pa to menda ni ljutomerski »Fritzl«, vinski trgovec, milijonar i. t. d., ki se še zdaj tu in tam pomotoma podpiše — Semlitsch in ki še vedno zahteva plebiscit, rekoč, da v ljutomerskem okraju ne bi bilo niti 10 glasov za Jugoslavljo. Po natančnejših informacijah si bomo tistega Zemljiča nekoliko natančneje ogledali.

Dekanijskim uradom. V duhovniških krogih se je izrazila želja, da bi se dekanijski uradi in imenu dekanijske duhovščine pristrčno zahvalili velespoštovanemu profesorju na juridični fakulteti v Ljubljani, g. dru. Radu Kušej, za njegov odkrit in možat nastop za izboljšanje nizernega gmotnega stanja slov. (kat. duhovščine. G. profesor je priobčil s svojim podpisom aktuelen članek v »Slov. Narodu«, v katerem označuje postopanje vlade, ki katoliškim duhovnikom noče izboljšati sramotno nizkih in nezadostnih plač, za nevzdržljivo, socialno krivično in nemoralno, državi sami pa škodljivo. Slep je, zakliče končno, kdor to duhovščino, ki je stoletja in stoletja branila naše narodne meje in vrši vzvišeni poklic moralne povzdige in tolažbe ljudstva, po krivici napada, še bolj slepa pa je država, ki pusti, da celi stan lakote poginja. — Podpišemo besedo za besedo, toda obračun in kazen še prideta. Gospodu vseučiliščnemu profesorju našo iskreno zahvalo za njegovo priznanje in sočutje!

Kolkovanje krstnih poročnih in mrtvaških listov. Nekateri župni uradi so začeli naštetje matične izpiske kolkovati s kolkom 3 din., češ, da zahteva to za-

časni zakon o državni trošarini, taksah in pristojbinah. (Uradni list št. 100, stran 502, tar. post. 330). Zato jih opozarja voditelj matic, ki ima s tem mnogo opraviti, da spada tar. post. 330 pod člen 11 navedenega zakona, po katerem se spreminjajo nekatere tarifne postavke, ki veljajo za pobiranje teh taks samo na ozemlju Srbije in Črnogore. Pravilnik za izvrševanje določil o taksah (Ur. list št. 104) ima zato k členu 11 jasen napis: »B. Tarifa za Srbijo in Črnogoro« ter pravi določno, da veljajo te postavke samo na ozemlju Srbije in Črnogore. Torej se kolkujejo krstni, poročni in mrtvaški listi v Sloveniji kakor do zdaj že itak trikrat zvišanem kolkom po 2 din. Ravnotako je tudi za vloge ostal dosedanj kolek 2 din. Pri tej priliki se opozarja še župne urade, da država ne pozna naših samskih listov; ti so torej zgolj cerkvene listine, kakor je tudi zabeleženo poroke v krstni knjigi zgolj cerkvena zadeva. Potemtakem tudi ni treba kolkovati samskih listov; napiše se naj samo na mesto kolka: Pro foro mere ecclesiastica ali pa In causa mere ecclesiastica. To je važno, ker se mora po določbah pogosteje kot poprej od strank zahtevati samski list in se s tem stranki vendar prihrani nekaj kronic, kojih pač nikdo nima preveč.

Politični shod Slov. ljudska stranke in kmetske zveze v Smartnu pri Slovenjgradu včerajšnje nedelje je bil prav dobro obiskan. Poročal je poslanec dr. Hohnjec. Ljudstvo je z največjim zanimanjem in pripravljenostjo sprejelo njegova izvajanja.

Savinjski most pri St. Petru (na Groblju) je v tako slabem stanju, da se je vsak dan bati, da se zruši. Stari, precej dober most so leta 1913 porušili in poleg njega zgradili zasilni most, čigar nosilna zmožnost je bila majhna in preračunjena samo za dva leti. Ta rezervni most, ki je iz mehkega lesa, in za največjo silo zvezan z železnimi sponami, je vsled osemletne uporabe že tako slab in razmajan, da ne bo več mogel nositi živahnega osebnega in blagovnega prometa, ki se po državni cesti giblje in gre preko njega. Vsak dan se je bati, da most postane popolnoma neraben ter da se zgodi katastrofa, ki bo združena ne samo z veliko gmotno škodo, marveč tudi z žrtvijo ali celo z žrtvami človeškega življenja. Če se most podere ali postane neraben, kod bo potem šel obilni osebni in blagovni promet na državni cesti po Savinjski dolini? V zadevi državnega mostu preko Savinje pri St. Petru se je poslanec dr. Hohnjec s stvarno utemeljeno interpelacijo obrnil na ministrstvo javnih del ter odločno zahteval, naj država takoj začne graditi novi most preko Savinje.

Knjižnice v Prekmurju in na Koroškem! Zasebna celjska knjižnica ima 120 knjig Mohorjeve družbe odveč in jih hoče odstopiti snujočim se knjižnicam v Prekmurju ali na Koroškem. Zaradi previsoke poštnine knjig ni mogoče poslati. Zato jih odda le, kadar pride kdo osebno po nje. Pojasnila daje ob sobotah popoldne Uranjek Martin, Cerkevni trg, opatija, Celje. (Knjige se oddajo samo osebno, ki se izkažejo z izkaznico ali potrdilom uredništva »Slov. Gospodarja« ali »Straže«.

Naših komunističnih poslancev še g. Prebidevič sedaj ni postavil pred sodišče, ampak jih drži še vedno v preiskavi, o koje poteku pa ni ne sluha ne duha. Sedaj so se zavzeli za modo zaprtih komunističnih poslancev njihovi zagovorniki, ki zahtevajo, da se njihove kliente postavi pred sodišče. Tudi ta klic po pravici, bo glas vpijočega v puščavi nasilja, dokler nam bo ministroval g. Svetozar — recte Črnazar Prebidevič.

Zakaj se je začela brigati pravoslavna duhovščina? Srbsko svečeništvo iz cele kraljevine se je zbralo v Sremskih Karlovcih, kjer je razpravljalo pod predsedstvom patrijarha Dimitrijeja o ponovni ženitvi pravoslavne duhovščine. Do kakih končnoveljavnih sklepov na tem sestanku ni prišlo, pač pa so sklenili zborovalci, da pride ponovna ženitev pravoslavne duhovščine na dnevni red pri prihodnjem sestanku cerkvene nega sabora.

Naknadne občinske volitve v Vinkovcih. V volilni borbi za mestno občino Vinkovci (Slavonija) so dobili demokraci 133 glasov, radikali 193, združena lista hrv. ljudske stranke in hrv. zajednice 881 in židje 146 glasov

Od peterih uničenih mandatov komunistične stranke je dobila hrv. ljudska stranka v hrv. zajednici 3 mandata, radikali 1 in židje 1, demokraci pa nobenega. Ker sta hrv. ljudska stranka in hrv. zajednica pri zadnjih obč. volitvah izvojevali skupno 7 mandatov, imata ti dve stranki sedaj z 10 mandati v obč. odboru absolutno večino. Bog živi vrle Hrvate, ki so postali demokratsko-radikalno zvezo s čifuti vred! Naša stvar napreduje!

Pravica se je izkazala. Poročilo iz Slaptincev pri Sv. Jurju ob Ščavnici. Viharne so bile zadnje občinske volitve. Nasprotniki so se veliko trudili, da bi prodrli s svojo listo. Da bi oplašil pristaje KZ, je župan samovoljno črtal iz volilnega imenika nosilca naše liste, ki je vložil takoj pritožbo. Še le sedaj je prišla rešitev, ki pa kakor volitve ni posebno razveselila nasprotnikov. Gosp. Grabar je zmagal. 2. oktobra so se spet vršile volitve občinskega odbora, pri katerih je bil v zadoščenje za storjeno krivico g. Grabar izvoljen za župana, g. Topolnik pa za prvega svetvalca. Bog ju naj živi!

Fantovski pretepi. Od Sv. Jurija ob Ščavnici nam poročajo: Zadnji čas je postala nekaterim rogoviležem kri prevroča. Da se od časa do časa malo ohladi, si odpirajo žile, pa včasih le preveč. Tako n. pr. je Klobasa v Ivanjicah — ko se je napil v vaški krčmi, kjer imajo pogoste muzike, dovolj korajže. — Matija Vrbnjaka, 48letnega fanta iz Krabonoša, s kolom s tako silo udaril po trebuhu, da je imel za vedno zadosti. Njegov tovariš je bil srečnejši. Dobil je z nožem eno po glavi, a ne prehudo. Črez nekaj dni je Vrbnjak po strašnih mukah podlegel poškodb. Ta tepež se je odigral v nedeljo, 25. sept. proti večeru. Fantje so se že med službo božjo, zunaj cerkve seveda, prav pisano gledali in kregali. Do pretepa je prišlo potem v Pergarjevi gostilni, kjer pa jim je odločna g. gostilničarka prav hitro dokazala s svojim neustranjenim nastopom, da njena krčma nima prostora za pretepače. Tepež so nato nadaljevali streljaj od orožniške postaje na sredi z ajdo nasejane njive.

Obesil se je na hodniku pred podom v Zagaju, občine Ponikva ob juž. žel. v torek, dne 27. t. m. 36 let stari, v Šmarju pri jelsah rojeni, butasti zahajajč Karl Pisanec, ki je že večkrat prej obetal, da se bo obesil ali pa zaklal, ali da bo požgal. Res so pri ubešencu našli v zunanjem jopičevem žepu odprt nož. Istega dne dopoldne je še prišel na občino na Ponikvi iskat potno legitimacijo v Maribor. Popoldne je pa šel z njo večnost. Bil je sicer prav priden delavec, le vsak mesec enkrat ga je luna trkala. Pokopan je bil po občini, necerkveno.

Tako umirajo samei. Višji železniški uradnik Julij Battlov iz Zagreba že ni prišel tri dni v urad, a tudi ni javil vzroka svojega izostanka. Poslali so na Battlov stan enega od tovarišev, ki je tolkel brezuspešno po njegovih vratih. Policija je nato siloma udrla v Battlovo stanovanje, kjer so našli Julija mrtvega na postelji. Pol. zdravnik je ugotovil, da leži že Battlov tri dni mrtve vsled kapi. Battlov je živel dalje časa v Zagrebu kot samec brez bližnjih sorodnikov.

Koliko nas bo stalo orožje? Vojno ministrstvo je poslalo v inozemstvo po sebn komisijo pod vodstvom treh polkovnikov in enega podpolkovnika, ki bo nakupila za 130 milijonov dinarjev orožja in municije. Vsekakor razveselljivo poročilo za davkoplačevalce.

Čudna bojazen. Ko je bil Beograd bombardiran od Avstrijcev pri drugi ofezivi proti Srbom, so padle v mesto tri težke granate, o katerih je čisto natančno znano, da niso eksplozivne. Ena teh usodepolnih granat se je zagnala v kraljevi dvor, druga višje od vodometja, a tretja v bližini sedanje nove parlamentarne zgradbe. Sedaj so se v Beogradu odločili, da izkopljejo te tri nerazpočene granate z vso opreznostjo. Dokler ne bodo odstranjene granate, se noče tudi kralj preseliti v kraljevi dvor.

Fašisti odgnali župnika. Preteklo soboto ponoči je ydrila tolpa laških fašistov v župnišče Tezze na južnem Tirolskem, nastavila župniku samokras na prsa ter ga pozvala, da naj gre takoj z njimi, češ, župnik je v župnišču skrival nekega zločincea. Na pol oblečenega, splošno priljubljenega in bolehnega starčka je tolpa tirala v

bliznji gozd. Tam je župniku poglavar tolpe prečital smrtno obsodbo, ki bi se imela izvršiti takoj. Privezali so starčka k drevesu in so se že pripravljali, da ga ustrelje. V tem hipu so prihajali v gozd karabinerji, fašisti so zbežali, a župnik je bil rešen. Karabinerji so napol zmrzlega župnika spravili nazaj v župnišče, kjer sedaj leži na smrt bolan.

Iz Maribora.

Srbski in hrvatski zadrugarji v Mariboru. V nedeljo 2. t. m. so prihili udeleženci združnega kongresa v Ljubljani v Maribor, da si ogledajo tukajšnjo vinarsko in sadjarsko šolo ter se seznanijo z slovenskimi zadrugarji ob meji. — Med izletniki smo opazili starega zadrugarja bivšega srbskega ministra prof. Glavinča iz Beograda, voditelja srbskega združništva in srbske Zemljoradničke stranke p. sl. Avramoviča, bivšega ministra hrvatskega zadrugarja dr. Poljaka, številno zastopstvo gospodarskega društva v Osijeku, osobito kmete iz Vinkovca v krasnih narodnih nošah in mnogo drugih zadrugarjev. Izletniki so si najprej ogledali kleti, vinograde in vse notranje prostore vinorejske šole, kjer je g. ravnatelj Zmavc podal zanimiva pojasnila o kletarstvu in vinogradništvu, gosp. Aplenc pa o konserviranju sadja. Vse naprave in nasadi so silno ugajali gostom. Opoldne se je priredil banket za vse goste, pri katerem je dr. Rozina kot hišni gospodar pozdravil vse goste in orisal delovanje starih posojilnic Vošnjakovega sistema za ohranitev narodnih postojank ob meji, za ojačenje slov. obrti in trgovine in sedanjo ulogo kot regulatorji na denarnem trgu. V znesenih besedah se je zahvaljeval minister Glavinč in se spominjal vseh združnih delavcev ob meji. Minister dr. Poljak je proslavil vzajemno delo na združnem polju. K koncu se je oglasil k besedi starosta jugoslovanskih zadrugarjev posl. Avramovič, ki je v pomembnem govoru opozarjal na zadržna načela, osobito na idealno plat združništva, ki pobija hladni egoizem; v svojem govoru je močno očrtal moč in pomen združne ideje za srednji stan. Po banketu pri katerem je vladalo prav prijetno razpoloženje in neprisiljena prijateljska zabava, so se nekateri gosti podali v Falo, drugi v Ptuj in Prekmurje, da si ogledajo elektrarno, oziroma razne do sedaj nepoznane kraje.

Odkod pa to gospoda Graselli in Senekovič? Uredništvu »Straži« še ni do danes naznanjen vzrok, radi katerega ni smela št. 110 v javnost. Cesar ne ve »Straža«, to ve »Tabor«, ki piše čisto natanko radi česar ni smela »Straža« med narod. »Taborova« notica o zabranitvi »Straže« kot beli dan jasno osvetljuje fakt, da česar nista naznanila Senekovič in Graselli, kar bi bila dolžna »Straži«, sta zaupala »Taboru« kot nadstrankarska uradnika. No, saj ne bo dolgo, ko bo tudi »Straža« lahko odločevala o nadstrankarstvu mariborskega uradništva in o državotvornosti gospode pri policiji in državnem pravdništvu.

Čudne razmere vladajo na našem glavnem kolodvoru. Vlaki odhajajo z velikanskimi zamudami iz odhodne postaje Maribor. Tako je n. pr. v soboto popoldne odpeljal vlak na Koroško z nadpolurno zamudo. Taka netočnost je ogabna. Že večkrat se je to nerednost žigosala, pa nič ne pomaga. Potujoče občinstvo je radi tega jako ogorčeno. In temu se da vendar tako lepo odpomagati! V prvi vrsti naj se odprejo ob sobotah popoldne in nedeljah dve blagajni, potem naj se blagajna ob času odhoda vlaka zaključi in ljudje, na katerih malomarnost železniška uprava greši, bodo prihajali pravočasno, kar sedaj ne store, češ, saj itak pridem še pravočasno. Ne izvajajte potujoče občinstvo s temi nerednostmi, osobito, ko so vozne cene tako pretirano visoke!

»Kg masti 82 K.« Pod tem naslovom piše »Tabor« v št. 218, da stane mast pri enem mariborskem trgovcu 82 K kg, in ga obenem priporoča občinskemu sodišču za pobijanje draginje. Kdo je kriv draginje? Gotovo ne dotični trgovec, ki mora sedaj mast plačati po 76—78 K in še pred tremi tedni jo je lahko kupil po 48—50 K. Draginja pride vedno od zgoraj, torej bi se moral vzrok draginje tudi od zgoraj dol pobijati in poiskati vzroke najprej pri producentu, ki so imeli velike zaloge v spekulativne namene, pa ne pri malem trgovcu, ki si zamore le po en

sodček sproti kupiti. Občinsko sodišče že deluje tri tedne, a cene vkljub temu rapidno rastejo in to samo radi tega, ker vohajo samo pri malih trgovcih, kjer se niso našli navijanja, veriznike in velekapitaliste pa mirno pustijo navijati cene.

V nedeljo 9. okt. ob 10. uri vsi na protestni shod proti draginji. Vrši se v prostorih Narodnega doma.

Delavski shod sklicuje skupina J.S.Z. v Mariboru za v nedeljo 9. oktobra ob 5. uri pop. v Splavarski ulici. Vabljeni so vsi člani in članice, kakor tudi vsi, ki žele spoznati našo strokovno delavsko organizacijo. — Odbor.

Naša obrt in industrija. Prva obrtna razstava v Mariboru, ki se je vršila od 8. do 25. septembra je bila v vsakem oziru zelo zanimiva in je doprinesla dokaz, da sta obrt in industrija v našem obmejnem Mariboru visoko razvita. Razstavo je obiskalo 9757 oseb in prodalo se je na njej raznih razstavljenih predmetov za 650.000 kron. Velik uspeh, ki ga je z razstavo doseglo naše »Slov. obrtno društvo«, daje povod in zagotovilo, da se bodo v bodoče take razstave prirejale v še večjem obsegu in z večjim uspehom. Ze v prihodnjem letu se namerava prirediti razstava v mnogo večjem obsegu, projektirana je takozvana »Pokrajinska obrtna razstava«, h kateri bodo pritegnjena tudi pomočniska in vajeniška dela, kar bo za naše obrtništvo zelo velikega pomena. Za razstavljalce-obrtnike že je razstava gmotno zelo dobro obnesla, kajti vsak razstavljalac je dobil večja ali manjša naročila, a naši obrtniki-razstavljalci so si na tej razstavi naredili najboljši sloves.

Za dijake! Solski atlant, Kooonov, hrvatska izdaja, izide tekom enega tedna in bo stal okrog 300 K. Dijaki, ki si ga žele kupiti, naj se blagovoljivo takoj oglasijo v knjigarni Cirilove tiskarne, da se pravočasno naroči zadostno število.

Svetinjice iz aluminija je dobila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Svetinjice za Marijine družbenice stanejo tucat velikih 36 K, srednjih 24 K, malih 6 K in še manjših 4 K 50 vin. Poleg tega se dobijo zdaj tudi svetinjice s podobo presv. Srca Jezusovega in Skapulirske Matere Božje, ki se lahko nosijo namesto vseh škapulirjev. Stane pa tucat 6 K.

Planinski vestnik.

V nedeljo, dne 9. oktobra izletimo na Pohorje. Zbirališče pred Veliko kavarno; odhod točno ob 5. uri zjutraj do Poštele in nadalje ob južnem pobočju Pohorja, kjer je krasen razgled. Vsi, ki ljubijo jesenski gozd in naravo, gredo pogelj! — Rotter.

Odsek amaterfotografov S. P. D. v Mariboru opozarja vse člane in prijatelje na odsekove večer, ki bo v četrtek dne 13. oktobra, ob 8. uri zvečer. Izvršujoči člani so naprošeni, da pripravijo do takrat kopije od posnetkov s Pohorja ter prinesejo iste s seboj. Kraj sestanka se še pravočasno naznani. — Odbor.

Planinske kočje v Savinjskih alpah so zapre in kažejo lep napredek turistike. Letos je obiskalo Frischaufov dom na Okrešlju 1026 turistov, Korošico nad 400 in pri Piskerniku v Logarski dolini, katera kočja ostane celo zimo odprta, jih je bilo nad 750. Savinjska podružnica SPD sme biti s tem obiskom zadovoljna ter je upati, da se v prihodnjem letu število obiskovalcev za mnogo zviša. Tudi gora Urška je dosegla že lepo število 1001 obiskovalcev ter se zatvori okrog 17. t. m.

Založništvo »Planinskega koledarja« (Brunon Rotter, Maribor, Krokova ulica 5) prosi vse svoje naročnike, da blagovoljivo eventuelne popgreške, ki so v koledarju za leto 1921, takoj naznaniti gorilmenovanemu, da se zamore iste popraviti. V koledarju za leto 1922 bo poleg podrobnega kazipota naših gora in v zasedenem ozemlju uvrščen tudi »Vodič po hrvaških gorah« (Zagrebačka gora i. dr.) — Se je nekaj strani inšertatov prostih ter stane cela stran 220 K, pol strani 120 K in četrt strani 60 K. Kdor hoče v tem, pri turistih na bolj priljubljenem in razširjenem koledarju priporo-

čati svojo planinskemu športu prikladno robo, naj pošlje nemudoma besedilo za inšerat na zgoraj navedeno založništvo.

Dopisi.

Ormož. Pri volitvi v osemsto komiteto so dobili kandidati SLS 90, SKS pa samo 40 oz. 14. glasov. Torej smo lepo zmagali. Liberalci in samostojni so skušali zmagati na ta način, da so raztegnili volitve od 1. do 6. ure zvečer, da bi tako spravili vse svoje na volišče, a ves trud je bil zamanj. Ivanjčkovski Potovar je dobil en glas.

Ormož. (Razglas). Zaupnikom in pristašem SKZ ormoškega okraja se naj oznaži sklep ormoških demokratov, da je občinska hranilnica postala izključno njih monopol. Demokrati pa dovolijo ormoškimi in okoliškimi demokratom tudi v naprej nalagati denar mladoletnih v blagajno občinske hranilnice, za katero jamči z vso svojo davčno močjo ormoška občina, to je: 9 odbornikov JDS, ker druge stranke v Ormožu ni, čeravno šteje občinski zastop 16 odbornikov in k seji zahaja po pameti demokratov celo 17 odbornikov, sedemnajsti kot privesek JDS, ker je g. župan v toplicah. Odborniki, kar jih je nad 9, pa niso državotvorni in se zato na kmetski denar v Občinski hranilnici ne razumejo, po zdravi pameti občanov in po pravici, katero pa imajo v zakupu v Ormožu le demokrati, pa bi morali biti tudi 7 demokratov po svoji moči v hranilnici zastopanih. Pa zakaj bi se prerekavali; ustanovimo si hranilnico kmetskih občin ormoškega okraja. Občinsko hranilnico z dvainpolmil. vojnim posojilom pa pustimo demokratom; sami naj pokrijejo zgubo, posebno tisti, ki največ govorijo in so od kmetskega ljudstva plačani.

Griže pri Celju. Ko je na državni praznik 24. maja t. l. tukajšnji kaplan po končani maši šel od altolja, mu je pri vhodu v zakristijo zastavila pot neka Razpotnica. Rekel ji je: »Daj mi prostor, da morem v zakristijo; tja idi stat.« Zaradi tikanja je vložila tožbo pri okrajnem sodišču v Celju. Pri razpravi je zastopnik Razpotnice vprašal kaplana, zakaj je šel od altolja, ko se je pela narodna himna. Ker kaplan takrat ni bil poklican k sodnji zaradi te zadeve in ker ni maral razlagati svoje bolezni, je rekel: »Nimam časa.« To kost so pograbili liberalni listi in so kaplanu podtaknili besede, katerih ni govoril. Zadeva je prišla pred okrajno sodišče in obenem pred okrajno glavarstvo v Celju. Okrajno sodišče je 6. julija kaplana vsestransko zaslišalo in 4. avgusta je odredilo sodniško zdravniško preiskavo; na podlagi te preiskave je ustavilo nadaljnje postopanje. Okrajno glavarstvo pa je brez zdravniške preiskave dne 2. avgusta razsodilo, da kaplan navaja bolezen kot izgovor in ga je obsodilo na denarno globo 1000 K in 20 K takse ter 14 dni zapora, v slučaju neiztirljivosti pa na 64 dni zapora s pristavkom, da je dovoljen priziv na pokrajninsko upravo samo tekem 24 ur. Priziv se je vložil, do danes pa še ni odgovora. Na vsak način je okrajno glavarstvo v Celju napravilo v tem slučaju veliko napako. Ne oziraje se na bolezen, bi moral duhovnik v obrednih oblačilih stati pred altoljem, ko se poje narodna himna. Svoj čas marsikateri duhovnik ni stal v obrednih oblačilih pred altoljem, ko se je pelo »Bog ohrani«, ker je bil mnenja, da »Bog ohrani« ni obredna pesem. Torej se je okrajno glavarstvo v Celju vtaknilo v čisto notranjo cerkveno zadevo, ki nima s politikom nič opraviti.

Mozirje (okolica). Dne 28. septembra ob 3. uri zjutraj je umrl v Preseki pri Mozirju Prancišek Kocjanc, občinski svetovalec, blagajničar »Gospodarske zadruge« itd. Umrl je bil ves čas svojega življenja krščanskomisleč človek, globoko veren in pravičen proti vsakomur. Zlasti zadnja leta je svoje bogate izkušnje in svoje imetje zastavil v korist ljudstva pri Gospodarski zadrugi, v javnem življenju je delal na poglobitev krščanskih načel. Posebno pri zadnjih volitvah je deloval za izčistitev političnega ozračja v tem kraju. Ljudstvo je z izgubo tega moža veliko izgubilo. Bog mu stotero povrni vse dobrote. Bodi mu zemljica lahka.

Orlovski vestnik.

Občni zbor telovadnega odseka Orel Št. Lovrenc na Poh. se vrši dne 9. okt. popoldne po večernicah v mežnariji.

plino obvezna! Bog živi! — Odbor.

Zahvala. Vsem, ki so lajšali bridko trpljenje staršem, bratu in sestri o priliki smrti Alojzija Kukovec, člana ouseka Orla pri Sv. Marjeti niže Ptujca, posebno g. župniku Iv. Sketa za nagrobni govor, v katerem je postavil umrlega za vzgled vsem ljudem; nadalje domačemu odseku Orla, pristrčna hvala!

Razgled po svetu.

Kaki elementi se skrivajo med ruskimi begunci, ki so pribežali k nam? »Neven« poroča: Kakor v vsakem narodu, je najti tudi med brati Rusi vsakovrstnih tipov. Večina ruskih beguncev so dobri, pošteni, pravi Slovenci, »široke ruske nature«. Je pa med ruskimi begunci tudi takih, katerih imena si treba dobro zapomniti. Taka Rusa žalostnega spomina sta knez Galicin Muravjov in general Knezevič, ki sta ostala po evakuaciji pečujškega ozemlja v Pečuhu in sta danes debela prijatelja Horthyjevih krvoločnih oficirjev, generala Šoša in ostalih madžarskih reakcionarcev. Knez Galicin in general Knezevič sta prezrla našo slovansko gostoljubnost, našo državo in naš narod ter sta se postavila pod zaščito Horthyjevih belih teroristov.

Preko 20.000 vjetnikov je še v Sibiriji. Neki švedski delegat je potoval po Sibiriji ter izjavil po svojem povratku, da se nahaja v Sibiriji še 20.000 jetnikov, katerih dobra polovica želi ostati tamkaj. Med jetniki je največ Poljakov, Ukrajincev, Madžarov ter Avstrijcev. Nemcev tamkaj sploh ni. Dejstvo pa je, da še ječi po Sibiriji dokaj ljudi iz naše kraljevine, ker je pristeval gotovo švedski delegat Jugoslovane med Avstrijce in Madžare.

Izgon židov. Nižjeavstrijski deželni zbor in dunajski mestni svet sta sklenila, da bodo iz Nižjeavstrijske kakor tudi iz Dunaja samega iztirali vse tiste žide, ki so se tamkaj naselili po izbruhu svetovne vojske. Iztiranih bo od 50 do 70 tisoč oseb, ki se bavijo skoro izključno s špekulacijami na borzi in z verižništvom. Dunajski list »Wiener Extrablatt« pa piše, da se bodo iztirani židje večinoma naselili v Jugoslaviji. Sedaj Wranglovce, potem žide. — Smo pač pribežališče grešnikov!

Usoda dunajskega cesarskega dvora. Avstrijska vlada je določila, da se bo dunajski cesarski dvorec uporabil deloma kot muzej, tri največje dvorane pa se bo vporabljalo za slavnostne prireditve, za koncerte itd. Največja dvorana, ki je 48 metrov dolga in 23 metrov široka, se bo uporabljala za državne prireditve.

Vroča kri. V Rimu sta se na trgu Esedra sprla pred par dnevi dva mlada Crnogorca. Eden izmed obeh je potegnil revolver ter ustrelil proti svojemu protivniku. Krogla je zgrešila oči in ranila neko gospodično, ki je sedela v kavarni. Vzrok prepira je bila — politika! — Balkanci so in ostanejo balkanci, pa najsi se nahajajo v Piškopeji ali v Parizu. Svoje prepričanje zastopajo z orožjem danes kvečjemu še Arnavti in drugi balkanci!

Lloyd George in suffragetke. Nečavno je govoril v Londonu ministrski predsednik Lloyd George na nekem zborovanju. Ob tej priliki je povuaril, da bi bilo zelo dobro, ako bi se angleške žene malo manj bavile s politikom, tembolj pa z gospodinjstvom, ker je to njih pravi poklic. Na to mu je zaklajala voditeljica ženskega gibanja, zloglasna miss Pankhurst: »Eks-celencia, ako bi vi bili moj mož, bi vas zastrupila!« Lloyd George jo je osro ogledal in odgovoril: »Gospa, če hi vi bila moja žena, bi se sam — zastrupil.«

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros,

(24. nadaljevanje.)

Odgovoril mu je:

»Smrt, dobrodošla, zaželjena! Ponižanje, ki prinaša najvišjo čast na tem in na onem svetu! Vsaj tistim, ki so vredni mučeniške slave. — E, da bi jaz bil kedaj vreden plemenite družbe mučeničev —! Toda moje leto, ki ga imam izvršiti, mi bo položeno v naročje, in dovolj mi je, da sem najzadnji izmed zadnjih v službi svojega Gospoda.«

»In kdo je ta gospod? Pripoveduj mi o njem!« je vzkliknil Eska.

Zanimanje se mu je vzbudilo, neznanu čuvstvo ga je dirnilo, ko je gledal pred seboj moža, čigar vsaka poteza v obrazu je govorila resnico, čigar cela zunanost je bila prešinjena od resničnosti tega, kar je govoril, ki ni mogel govoriti neresnice, saj je bil tako resnoben, tako dober, tako pošten —.

V neizrekljivi spoštljivosti je nagnil starec glavo, v njegovem obrazu se sijalo iskreno veselje človeka, ki gleda z globoko ljubeznijo in hvaležnostjo v največjo dobo svojega življenja.

»Videl sem Ga«, je rekel, »na obalah genezarskega jezera je bilo — jaz, ki govorim sedaj tule s teboj, jaz sem Ga videl s svojimi lastnimi očmi — otročiči so sedeli pri njegovih nogah —. Toda govorila bova drugikrat o tem, kajti utrujen in izmučen si! Jed in pijača sta pripravljena! Potrebno je, si okrepiš telo, da je duh krepak in rabsoden. Delo dobrega prijatelja si nocoj storil za nas! Odslej boš vsikdar dobrodošel v Eleazarjevi hiši!«

Mariamna je vstopila. Na priprostem krožniku je prinesla prigrizek in iz mena je natočila Eski vina v biserno čašo ter mu je ponudila z ljubko, oboje kretinjo in plašnino, pa prisrčnim smehljajem na licu.

Ni bila več zagrnjena in Eska si je moral priznati, da ga niso varale njegove slutnje in njegova pričakovanja, ki je na potu k njenemu domu poslušal njen sladki, mili glas in opazoval njene mehke, nežne kretnje —.

Dvoje črnih oči ga je plaho gledalo, velike so bile in blesteče, kakor oči srne. Otožen in proseč izraz je ležal v njih, mehko, krotko in razumno so zrle v svet, pa v njihovem pogledu se je skrival čuječ strah in neprestana pozornost človeka, ki živi vedno v nevarnosti. Dekletova lica so bila bleda, le ko je povesila oči pred občudujočimi Eskinimi pogledi, jih je zalila topla rdečica. Njihove poteze so bile pravilne, pa nekoliko ostre, kar se je zlasti videlo na neznatno izstopajočih gornjih čeljustih in na rahlo upognjenem orlovskem noseku. Očividno je trpela pod neugodnimi razmerami, ki so sicer njenemu obrazu zmanjševali blestečo krasoto, niso mu pa mogle vzeti čarov redke, čiste lepote.

Njena obleka je bila iz priproste blaga in črna. Krog belega, polnega vratu je nosila ovito težko zlato verižico.

Ko je stopala po sobi in pokrivala za večerjo, ki jo je najbrž sama pripravila, je Eska imel priliko, občudovati ljubko gibčnost njenega telesa in skromno, mirno dostojanstvenost njenih kretnj, ki se je prijetno razočevala od gizdave, smešno-nemirne živahnosti rimskih deklet, in ki je posebno dobro dela resnobnemu Britancu.

Kalha je ljubil svojo nečakinjo kakor svojo hčerko, to so pričali pogledi, s katerimi je sledil njenim kretnjam, in ljubeznivo-dobrotljivi izraz na njegovem licu.

Miza je bila pokrita za tri in obenem izmed treh krožnikov je stala čaša izredne lepote in velike vrednosti

Mariamna je opazila vprašajoči Eskin pogled in rekla:

»To je za očeta! Danes je nekako bolj pozen kakor navadno in bojim se —, bojim se —. Oče je tako drzen, tako naglo prime za meč, če ga (d) uježi. Nocoj je pustil meč doma in ne vem, ali je slabo ali pa dobro zanj, da je tako sam in neoborožen v tem velikem, hudobnem mesfu!«

»V božjih rokah je, dete«, je spoštljivo odgovoril Kalha. »Pa ne bal bi se zanj«, je nadaljeval s ponosnim in samozavestnim obrazom, »ne bal bi se zanj in če bi se ga tudi lotilo 12 takihle polepinov, kakršni se kladijo ob nočnem času po rimskih ulicah, in če bi tudi ne imel drugega orožja ko pastirsko palico.«

»Torej je tako pogumen bojevnik?« je vprašal Eska. Možatost in junaštvo sta napravila nanj vedno globok vtis. Radovedno in z rastočim zanimanjem je gledal brata in hčerko nepoznane ga junaka.

»Sodil boš sam!« mu je odgovoril Kalha, »ker ne bo dolgo, da se bo vrnil. — Sicer pa človek, ki je planil iznad obzidja obleganega mesta, gol in brez orožja, ki je odlomil s samimi rokami glavo »bojnemu kozlu« rimske mu in ki je zlezal s svojim plenom nazaj na obzidje, odet z ranami in nardeviši si pot skozi cel manipel rimskih vojščakov in ki je po dovršenem svojem junaštvu ni prosil za druga, kot za kozarec vode in se koj spet odel z oklopom in se postavil v vrste borilcev — tak človek se ne bo izlaha ustrašil peščice pijanih ponočnjakov. — Pa sodil boš sam, kakor sem rekel!«

»Ze pride!« je vzkliknila Mariamna.

Zunaj so se zaprla vrata in uamerjen krepak korak je zadonel v predveži.

Bleda je bila Mariamna ves zvečer, pa Eski se je zdelo, da je v tem hipu prebledela še bolj.

VIII.

„Zid.“

Polnih šestdeset let je gotovo že stiel prislec, pa v njegovih očeh je še zares ogenj mladosti, njegova polna brada in gosti lasje so bili le redko posejani z belimi nitmi in njegova visoka, krepka postava je z leti pridobila na moči. Na prvi pogled mu je bilo videti vojščaka, utrjenega, izjekla ulitega.

Morebiti da je njegov orlovsko zakrivljen nos nekoliko spominjal na Kalho, sicer pa je bilo težko najti dvoje obrazov, ki bi si bila manj podobna v značaju in izrazu.

Kalhovo lice je bilo prijazno, priključivo, ljubeznivo, mirno, — na obrazu njegovega brata pa so globoke misli, strasti, vedne nevarnosti in neprestani boji zarisali neizbrisna znamenja. Kalha je bil miren opazovalec, ki sedi na obrežni skali in opazuje kipeče valove pod seboj, z zanimanjem sicer, pa brez nemira in strasti, — njegov brat pa drzen plavač, ki se bori z valovi za življenje, udar za udarom, sunek za sunkom, zave dajoče se nevarnosti, zanašajoč se na svojo moč, in ki ne obupa niti za trenutek nad končnim uspehom.

Eska je opazil nezaupni pogled, ki je z njim Eleazar premeril tučca, opazil, kako so se njegovi prsti močneje oklenili palice, ki jo je nosil v roki, kako se je vsa njegova mišičasta postava sunkoma vzravnila, kakor v hipu pripravljena na brambo, ali pa napad. Take malenkosti so mu globoko razkrile značaj in naravo tega moža.

V kratkih besedah je Kalha hotel razlagati bratu navzočnost tučcevo — Mariamna pa mu je postregla skorajda z večjo skrbljivostjo in brižnostjo, kakor poprej gostu.

Eleazar je zahvalil svojega novega prijatelja za storjeno uslugo s kratkimi prisrčnimi besedami, nato pa je segel po jedi in pijači kakor človek, ki ima zdrav želodec in močen glad.

Ko se je okrepljal in ponudil tudi gostu kupico vina, ga je vprašal Kalha, kako je opravil, kar se je za nocoj namenil.

»Slabo!« je odgovoril in presunljivo pogledal Britanca, »slabo in počasno, vendar pa ne tako slabo, da bi ne bil dosegel kake malenkosti in storil novih korakov proti svojem cilju. Na visokem mestu sem bil danes, videl sem debelušaste požeruhe in pijance, ki so izvrševali Cezarjeve volje, govoril sem s tistim panterjem, Vespazianovim zaupnikom! Naj se me čuva! Mož misli, da ima prekanjenost panterjevo, pa slabše roke ko moje so že zadavile marsikaterega panterja! Eleazar Ben Manahem je kos, in več ko kos tribunu Juliju Placidu!«

Eska je šinil pogled k Eleazarju.

»Ti ga poznaš!« mu je rekel in se pomenljivo nasmehnil, da so se mu beli zobje zablščali v gosti, črni bradi. »Torej poznaš najhladnokrvnejšega in najboljšega vojščaka, ki si je kedaj opasal meč —, pa tudi človeka, ki bi brez obotavljanja žrtvoval svojega lastnega očeta za zlato zaponu na svoji obleki! — Videl sem ga v boju, videl v senatu. Pogumen in črhten je, pa izdajalec, ako je treba, v boju v senatu.«

(Dalje prih.)

Jajca iz hladilnice

prodajamo vsak dan na Glavnem trgu
— v Mariboru, komad po 2.80 K. —

Eksportno društvo.

Matheis, Suppanz & Co.

Cvetlična ulica šte. 18.

Oglejte si, in naročite zimsko obleko ali zimsko suknjo (Stutzer) v manufakturni trgovini

Rudolf Niefergal, Koroška cesta 1, lastna krojačnica (Fr. Safran)

1—3 565

ter bodete prepričani, kakor že mnogo drugih o solidni ceni ter prvovrstni izdelavi oblek. Istotako se ima v zalogi zimsko perilo, posteljne odevje, koce, volneni triko, barkenti, nogavice i. t. d.

Lastna krojačnica! Solidne cene!

Vodenikova gostilna

v Rošpoču zopet odprta!
Izletnikom in potnikom se nudijo najboljša okrepčila.

Opravična številka E 271/3/21

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa z dne 10. septembra 1921 opravična številka E 271/3/21 se proda dne 10. oktobra 1921 dopoldne ob 10. uri v Laškem št. 49 na javni dražbi: 1 zelo dobro ohranjen, skoro nov pianino. Ogledati je o priliki dražbe v Laškem št. 49. — Okrajna sodnija v Laškem, oddelek III. dne 27. septem. 1921. 562

Proti dobremu plačilu se vzame v najem večji prostor za delavnico ali skladišče. Ponudbe na upravnishvo lista.

ROKOCIJONEN

Prvo vrstni trapistovski

S I R

se dobiva pri

Matija Lahu, Maribor,

5-5 Glavni trg 8. 518

Narocajte naše liste!

Novo došlo za jesen

in zimo! Obleke za gospode in dečke, plašči v vseh velikostih, zimske suknje, delavski plašči ter perilo v veliki izbiri in po nizkih cenah. Obleke po meri izdelujem točno in za solidno ceno.

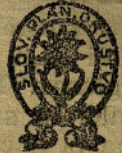
JAKOB VEZJAK krojaštvo in konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 4—526ts

RUŠKA KOČA

pri Sv. Arehu na Pohorju, 1250 m, pošta in železniška poštaja Ruše

Plantazsko letovišče v krasni legi

Mrzle in tople kopeli
Isprehoči po gozdu

Oskrba od 1. maja do 15. oktobra

Poštna zveza trikrat na teden

Inserati v Straži imajo uspeh!

Kupim

vse neuporabne zlate predmete kakor verižice, obeske, prstane, zapetnice, uhane, srebrni in slati denar i. t. d., kateri predmeti vam leže doma in jih ne nosite, tvrdka

11—508

R. Bizjak

trgovina ur, zlatnine in srebrnine

Maribor, Gosposka ulica 16.

Natečaj.

Oddelek za socialno skrb, invalidski odsek pokrajinske uprave za Slovenijo želi nabaviti za invalidske zavode:

- 120 kompletnih železnih (kovinastih) postelnjakov z žično mrežo,
- 120 tridelnih žimnic (360 komadov),
- 120 zglavnikov z žimo polnjenih,
- 4 kompletne naprave za pralnice,
- zdravniške instrumente in oprema za zdravniške sobe za 4 invalidska zavode,
- desinfekcijske odnosno razkuževalne naprave za 4 invalidske zavode,
- higijenične naprave za 4 invalidske zavode ter večje množine desinfekcijskih, odnosno razkuževalnih sredstev in sicer franco Ljubljana.

Pravilno kolkovane pismene ponudbe (ki naj bodo tudi zapečateni) z vzorci vred, odnosno z ilustriranimi ceniki, naj se pošljejo na goriomenjeni odsek (Ljubljana, šentpeterska vojašnica) najkasneje do 10. oktobra 1921.

V ponudbi je navesti v katerem roku (od dne naročila) se dobavi blago.

Odsek si pridržuje pravico, da sprejme izmed vposlanih ponudb eno ali pa tudi več.

Obenem s ponudbo je vposlati tudi potrdilo za položeno varščino, ki znaša 10% od skupnega nabavnega zneska.

Fakture se poravnajo najkasneje 14 dni potem, ko je bilo blago pravilno prevzeto. 555

Sloven. gradbena družba

z o. z. v Ljubljani,

tehnična pisarna v tovarni Kerčlō, Spod. Šiška, sprejme: stavbne in tesarske polirje, zidarje, tesarje in kovače vozov. 2—2 545

NAZNANILO.

Podpisana naznanjam, da sem otvorila dne 1. oktobra t. l. novo 561

medno trgovino za gospode v Mariboru Grajski trg 4, tik „Grajske kleti“.

Priporočam svojo veliko zalogo najboljšega perila, ovratnike, kravate in vse druge potrebščine za gospode. Konkurenčne cene. Postrežba solidna in točna. — Z odličnim spoštovanjem

JOSIPINA TOMAZIN.

Samo Grajski trg 1.

Ne bode Vam žal, kajti mnogo denarja si bodele prihranili ako obiščete

trgovino Jos. Karničnik, Grajski trg 1

ter se sami prepričate, o veliki izbiri ter res nizkih cenah, pravkar došlega sukna vseh vrst za gospode in dame samo najboljša češko in angleško blago.

Velika zaloga vsakovrstnega blaga za jesen in zimo, parhentov, odev, perila, največja izbira vseh vrst svilenih robcev i. t. d. 3—3 543

Oglejte in prepričajte se!

Samo Grajski trg 1.

Širite „Stražo“!

Velika izbira

sukna, perila, odev, gotovih oblek, dežnikov, posteljne-ga perja po znižanih cenah se prodaja pri

J. TRPIN, v Mariboru

7—10 Glavni trg 17. 522

UGODNO KUPITE:

Zičnate žimnice (Drahteinsatz) K 365, 3 delna afrik-žimnica K 940, 1 komad konjske plahte, impregnirane 120 do 160 cm dolge in 200 cm široke K 500 do K 600, cajg-hlače K 120 do K 260, obleke za dečke 3 do 9 let K 240 do K 340, obleke za dekleta iz barhenta za 3 do 14 let stare od K 54 do K 220, srajce, spodnje hlače, predpasnike in manufakturno blago vsake vrste pri

ALOJZIJ GNIUŠEK,
5—10 Maribor, Glavni trg. 524

2 konja

različne vozove in oprema se po ceni proda. Hlev in shrambe za vozove se lahko prevzame v najem. Naslov pove: Oglasni zavod I. Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15. 559

Plačam

za srebrno krono = 2 din.
za 2 kronsko srebrno krono = 4 dinarje.
za 5 kronsko srebrno krono = 10 dinarjev.

Kupim vsako množino!

Avgust Wapper,
zlatar v Mariboru,
Stolna ulica 1 (Domgasse).
2—3 550

Električno luč

z 10—40 žarnicami dobi vsaka hiša, trgovina in gostilna s prenesljivim strojem, ki ga žene bencin. Teža 80 kg. Cena je 6500 din. Več pove Niefergal, Maribor, Koroška cesta 1.4—536

Računske bloke

za trgovce po načinu „PARAGON“ izdeluje TISKARNA SV. CIRILA.

ZADRUŽNA BANKA
podružnica MARIBOR
Gosposka ul. 20, Telef. 127

Centrala SPLIT.

PODRUŽNICE: Maribor, Zagreb, Novi Sad. 2—3 557

AFILIJACIJE: Zadruga šteditona Trst, Zadruga banka Rijeka,

obrestuje hranilne vloge na knjižice po

4 1/2 % letno

Vloge na žiro-račun po

4 % letno

NAZNANILO.

Naznanjava slavnemu občinstvu, da sva kupila znano veletrgovino in posestvo Oskarja Reitterja v Slovenjgradcu, katero bova ravno v istih strokah, kakor špecerija, železnina, manufaktura in deželni pridelki vodila naprej ter se priporočava slavnemu občinstvu.

Z odličnim spoštovanjem

Slovenjgradec, 28. sept. 1921. 560

Oskar Reitter, nsl. brata Kopač.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica šte. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4 % in 4 1/4 %

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 185 58

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiših na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.